

Rapport

Verenigingsmonitor Amsterdam

Verenigingsmonitor Amsterdam

In opdracht van gemeente Amsterdam

Mulier Instituut

Niels Meulenbroeks
Janine van Kalmthout

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, oktober 2024
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Amsterdam

1	Inleiding	6
1.1	De vitaliteitsindex	6
1.2	Dataverzameling	6
2	Organisatiekracht	8
2.1	Organisatiekracht verenigingen	8
2.2	Leden	10
2.3	Kader	13
2.4	Beleid	16
2.5	Financiën	21
2.6	Accommodatie	23
3	Maatschappelijke oriëntatie	25
3.1	Maatschappelijke oriëntatie verenigingen	25
3.2	Samenwerking	27
3.3	Aanbod	30
3.4	Maatschappelijke betrokkenheid	32
4	Vitaliteitsindex	34
4.1	Krachtige en vitale verenigingen	34
4.2	Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen	35
4.3	Eigen inschatting	35
5	Sportakkoord	36
5.1	Diversiteit	36
5.2	Vaardig in bewegen	38
5.3	Sociaal veilige sport	39
5.4	Duurzaamheid	42
6	Conclusie & aanbevelingen	44
6.1	Organisatiekracht	44
6.2	Maatschappelijke oriëntatie	44
6.3	Vitaliteit	45
6.4	Sportakkoord	45
6.5	Aanbevelingen	46
	Methodiek	49
	Responsoverzicht	51

Inleiding

Met deze verenigingsmonitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Amsterdam in kaart¹. Zo kan de gemeente op de lange termijn een duurzaam beleid voor sportverenigingen voeren.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Amsterdam kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

De resultaten kunnen de gemeente helpen bij het optimaliseren van de dienstverlening en dienen als middel om het gesprek met de verenigingen aan te gaan.

1.1 De vitaliteitsindex

Voor deze verenigingsmonitor hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Hierbij is aandacht voor de kernthema's ledenbestand, ervaren problemen, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze thema's bepalen mede de vitaliteit van sportverenigingen.

Daarbij is het basismodel vitale sportclubs het uitgangspunt.² De vitaliteit bepalen we op basis van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen. In bijlage 1 leest u hier meer over.

1.2 Dataverzameling

De verenigingsmonitor hebben we afgenomen in de vorm van een webenquête. Gemeente Amsterdam heeft in samenwerking met het Mulier Instituut 411 sportverenigingen voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 6 mei t/m 15 juli 2024. We hebben de resultaten van 41 sportverenigingen geanalyseerd. Dit is een nettorespons van 10 procent. Door de lage respons is het niet mogelijk om de resultaten te generaliseren voor alle sportverenigingen in Amsterdam.

Op basis van het type sport van de vereniging (binnen/buiten) en het stadsdeel waarin de vereniging gelegen is, vormt de responsgroep geen goede afspiegeling van de sportverenigingen in gemeente Amsterdam. De binnensportverenigingen zijn oververtegenwoordigd, de buitensportverenigingen ondervertegenwoordigd.

¹ In deze verenigingsmonitor ontbreken de voetbalverenigingen. Voor de voetbalverenigingen in Amsterdam hebben we een aparte verenigingsmonitor uitgevoerd: Meulenbroeks, N., & Van Kalmthout, J. (2024). *Verenigingsmonitor Voetbal Amsterdam*. Mulier Instituut.

² Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

Op stadsdeelniveau zijn de sportverenigingen uit Oost en Zuid licht ondervertegenwoordigd. Uit deze stadsdelen hebben relatief wat minder verenigingen gereageerd dan uit de andere stadsdelen. Het stadsdeel Zuidoost is licht oververtegenwoordigd. Verenigingen uit dit stadsdeel hebben wat relatief wat vaker gereageerd dan verenigingen uit andere stadsdelen.

De volledige responsanalyse staat in bijlage 2.

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan daardoor in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's presenteren we de resultaten op organisatiekracht (hoofdstuk 2), maatschappelijke oriëntatie (hoofdstuk 3) en vitaliteit (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 sluiten we af met conclusies en aanbevelingen.

Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In dit hoofdstuk bespreken we de organisatiekracht van de sportverenigingen in Amsterdam die deelgenomen hebben aan dit onderzoek. We lichten ook de scores per criterium van organisatiekracht toe.

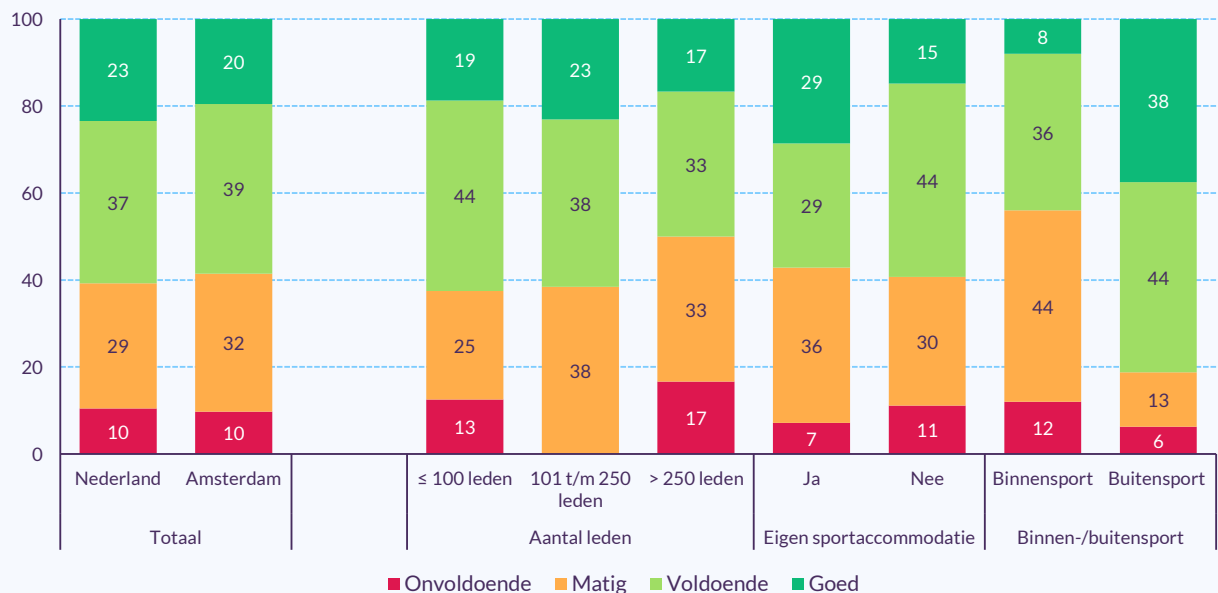
Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores op alle criteria bepalen samen de organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

2.1 Organisatiekracht verenigingen

Drie op de vijf verenigingen organisatiekrachtig

Drie vijfde van de sportverenigingen die deelnamen aan de verenigingsmonitor, scoren ‘voldoende’ of ‘goed’ op de index organisatiekracht (figuur 2.1). Deze verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Een op de tien verenigingen scoort onvoldoende.

Figuur 2.1
Organisatiekracht sportverenigingen
(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

De kleine (≤ 100 leden) en middelgrote verenigingen (101 t/m 250 leden) scoren iets beter dan de grote verenigingen (> 250 leden). De helft van de grote verenigingen scoort voldoende of goed, tegenover respectievelijk 63 en 61 procent van de kleine en middelgrote verenigingen.

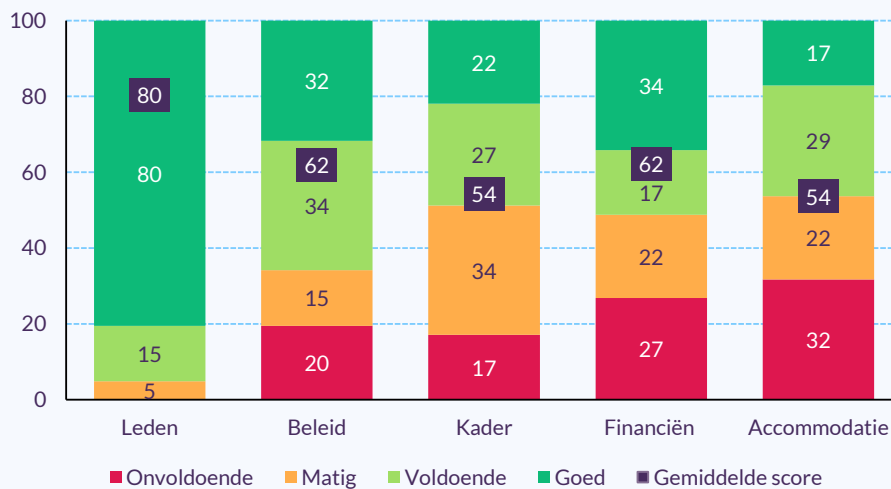
Sportverenigingen met en zonder eigen sportaccommodatie scoren even vaak voldoende of goed (58% vs. 59% voldoende of goed). De buitensportverenigingen scoren aanzienlijk beter dan de binnensportverenigingen. Meer dan de helft van de binnensportverenigingen scoort onvoldoende of matig op organisatiekracht (56%).

Accommodatie het grootste aandachtspunt

De sportverenigingen scoren het hoogst op het criterium leden. Vier op de vijf verenigingen scoren goed (80%), nog eens een op de zes scoort voldoende (15%, zie [figuur 2.2](#)). Twee kleine verenigingen scoren matig op het criterium leden (5%). Geen enkele vereniging in dit onderzoek scoort onvoldoende.

Figuur 2.2
Verdeling scores op criteria van organisatiekracht

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

De verenigingen scoren het minst goed op het criterium accommodatie. Iets minder dan de helft scoort voldoende of goed (46%). Een op de drie verenigingen (32%) scoort onvoldoende op accommodatie. Met name grote sportverenigingen scoren onvoldoende of matig op dit criterium (84%, niet in figuur). Verenigingen met een eigen accommodatie scoren vaker voldoende of goed (57%) dan verenigingen die geen eigen accommodatie hebben (41%, niet in figuur).

Andere aandachtspunten: financiën en kader

Twee andere aandachtspunten voor de verenigingen zijn de financiën en het kader. Op het criterium financiën lopen de scores van de verenigingen sterk uiteen. Een op

de drie verenigingen (34%) scoort goed, terwijl een kwart onvoldoende scoort (27%). Grote verenigingen scoren iets vaker onvoldoende dan kleine en middelgrote verenigingen (respectievelijk 33%, 25% en 23%, niet in figuur). De score van de binnensportverenigingen is lager dan die van de buitensportverenigingen (niet in figuur).

Op het criterium kader is het aandeel verenigingen dat onvoldoende scoort lager dan bij financiën (17%). Toch scoort maar de helft voldoende of goed (49%). Met name kleine verenigingen scoren vaak onvoldoende (25%, niet in figuur). Dit geldt ook voor verenigingen zonder eigen accommodatie en binnensportverenigingen (niet in figuur).

Twee derde heeft beleid op orde

Twee op de drie verenigingen hebben hun beleidszaken voldoende of goed op orde (66%). Bij een op de vijf verenigingen is dit niet het geval (20%). Zij scoren onvoldoende op het criterium beleid. Dit zijn met name kleine verenigingen en binnensportverenigingen (niet in figuur).

2.2 Leden

Bijna de helft van het ledenbestand bestaat uit jeugdleden

De sportverenigingen in deze peiling hebben gemiddeld circa 250 leden. Het aantal leden van de verenigingen varieert van minder dan tien tot bijna 1.500 leden. Het is onduidelijk of de verenigingen wat betreft aantal leden een goede afspiegeling zijn van de sportverenigingen in Amsterdam.

Het ledenbestand van de verenigingen bestaat gemiddeld voor iets minder dan de helft uit jeugdleden (< 18 jaar, [figuur 2.3](#)). Het aandeel vrouwelijke jeugdleden is groter dan het aandeel mannelijke jeugdleden.

Een op de drie verenigingen heeft geen jeugdleden in het ledenbestand (32%, niet in figuur). Dit is met name het geval bij kleine verenigingen. Omdat een deel van deze verenigingen geen jeugdleden heeft, is het gemiddelde aandeel jeugdleden in het ledenbestand van kleine verenigingen (28%) veel lager dan bij de (middel)grote verenigingen (respectievelijk 51% en 58%).

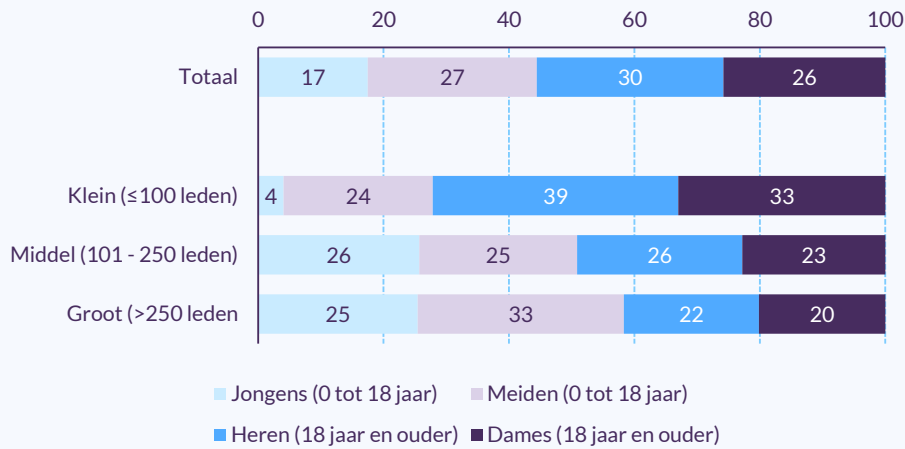
De helft van de verenigingen in dit onderzoek heeft leden ouder dan 65 jaar. Kleine en middelgrote verenigingen hebben vaker ouderen als lid dan grote verenigingen (niet in figuur). Dit geldt ook voor buitensportverenigingen ten opzichte van binnensportverenigingen.

De meeste sportverenigingen in deze peiling hebben zowel mannelijke als vrouwelijke leden. Bij drie sportverenigingen (7%) is dit niet het geval (niet in figuur). Dit zijn alle drie kleine verenigingen. Eén vereniging heeft geen vrouwelijke leden, twee verenigingen hebben geen mannelijke leden.

Figuur 2.3

Opbouw ledenbestand naar leeftijd en geslacht

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Twee vijfde heeft leden met een beperking/chronische aandoening

Twee op de vijf verenigingen hebben leden met een beperking en/of chronische aandoening (39%, niet in figuur). De helft van de verenigingen (46%) heeft geen leden met een beperking en/of chronische aandoening, 15 procent weet dit niet van hun leden of wil het niet zeggen.

De verenigingen die leden met een beperking en/of chronische aandoening hebben, geven aan dat deze groep leden de afgelopen twee jaar gelijk is gebleven (63%) of is gegroeid (38%). Kleine verenigingen geven het vaakst aan dat het aantal leden met een beperking en/of chronische aandoening bij hun vereniging toegenomen is.

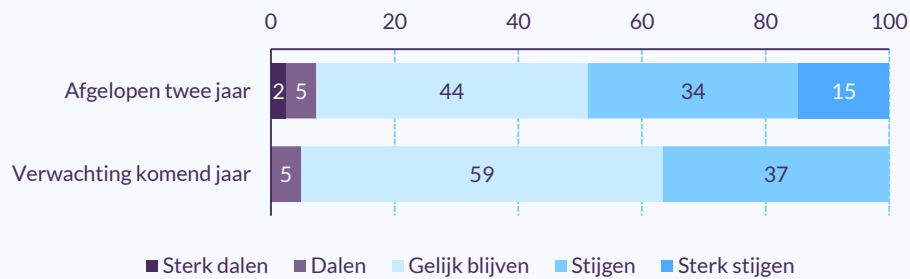
Helft is afgelopen twee jaar gegroeid

De helft van de sportverenigingen heeft de afgelopen twee jaar het ledenaantal (sterk) zien stijgen (49%, zie [figuur 2.4](#)). Eén grote vereniging (2%) heeft te maken gehad met een sterke daling van het aantal leden. Bij twee kleine verenigingen (5%) was er sprake van een minder sterke daling. Grote en middelgrote verenigingen geven vaker aan dat het aantal leden de laatste jaren is toegenomen dan kleine verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.4

Ledenontwikkeling in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

De meeste verenigingen zijn gematigd positief over de ledenontwikkeling het komende jaar. Slechts twee verenigingen (5%) verwachten dat het ledenaantal zal dalen. Een op de drie verenigingen (34%) verwacht meer leden te mogen verwelkomen dan dat er vertrekken.

Geen enkele vereniging verwacht dat het aantal leden drastisch verandert het komende jaar, in positieve of negatieve zin. Middelgrote verenigingen verwachten het vaakst een toename van het aantal leden (54%, niet in figuur).

Meeste verenigingen willen groeien

De meeste sportverenigingen geven aan een ledengroeiambitie te hebben voor komend jaar (90%, niet in figuur). Een op de tien verenigingen (10%) wil niet groeien. Dit is met name het geval bij kleine verenigingen.

De verenigingen willen vooral groeien door nieuwe leden te werven. Twee op de vijf verenigingen zetten hierop in (43%, niet in figuur). Deze verenigingen richten zich op verschillende doelgroepen. Grote verenigingen geven met name aan jeugdleden te willen werven, kleine verenigingen richten zich veel meer op volwassenen (niet in figuur).

Een op de drie verenigingen wil ledengroei behalen door vooral in te zetten op behoud van de huidige leden (30%). Een kwart van de verenigingen heeft geen speerpunten die de ledengroeiambitie richting moeten geven (27%).

Drie op de vijf verenigingen geven aan dat er beperkende factoren bestaan voor hun ledengroeiambitie (61%, niet in figuur). De verenigingen noemen de beperkte beschikbaarheid van sportaccommodaties en -ruimtes, vrijwilligerstekorten en een gebrek aan trainers/coaches als de belangrijkste knelpunten.

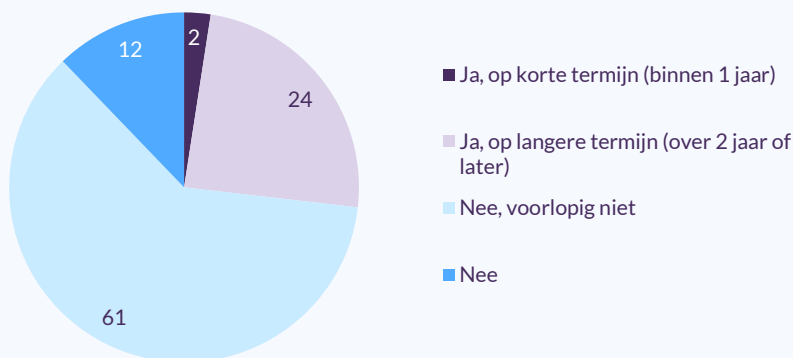
Kwart ziet ledenontwikkeling als bedreiging voor de toekomst

Een kwart van de verenigingen in dit onderzoek geeft aan dat ontwikkelingen in het ledenaantal een bedreiging vormen voor de toekomst van de vereniging (26%, zie [figuur 2.5](#)). In één geval komt de toekomst van de vereniging al op zeer korte termijn onder druk te staan (2%), ondanks dat de vereniging verwacht dat het aantal leden gelijk blijft komend jaar (niet in figuur). De andere verenigingen die de ledenontwikkeling als bedreiging zien, verwachten hier pas op langere termijn mee te maken te krijgen.

Figuur 2.5

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de sportvereniging

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Voor drie op de vijf verenigingen vormt de ledenontwikkeling voorlopig nog geen bedreiging voor de toekomst van de vereniging. Een op de acht ziet deze helemaal niet als bedreiging.

2.3 Kader

Gemiddeld dertig vrijwilligers, kwart heeft betaalde medewerkers

Gemiddeld hebben de sportverenigingen in deze peiling circa dertig vrijwilligers. Binnensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie hebben gemiddeld meer vrijwilligers dan buitensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

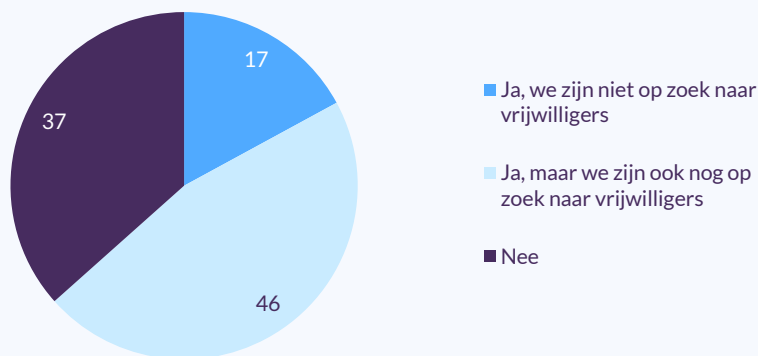
Bij drie op de vijf verenigingen (60%) krijgt een deel van de vrijwilligers een vrijwilligersvergoeding voor hun werkzaamheden. Dit is het geval bij alle grote verenigingen, en in mindere mate bij middelgrote (69%) en kleine verenigingen (20%).

Een kwart van de verenigingen heeft betaalde medewerkers in dienst. Dit is bij geen enkele kleine vereniging het geval. Het aantal betaalde medewerkers bij de verenigingen varieert van twee tot negen. Betaalde medewerkers zijn voornamelijk bij de verenigingen in dienst als (hoofd)trainer, coördinator voor de trainers of verenigingsmanager.

Ruim een derde heeft te weinig vrijwilligers

37 procent van de sportverenigingen in deze peiling geeft aan te weinig vrijwilligers te hebben (figuur 2.6). Dit is in gelijke mate het geval bij kleine, middelgrote en grote verenigingen. De helft van de verenigingen heeft voldoende vrijwilligers, maar is ook nog op zoek naar extra vrijwilligers. Een op de zes verenigingen geeft aan dat ze voldoende vrijwilligers hebben en niet op zoek zijn naar aanvulling van hun vrijwilligersbestand.

Figuur 2.6
Sportverenigingen met voldoende vrijwilligers
(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Helft verenigingen heeft voldoende trainers

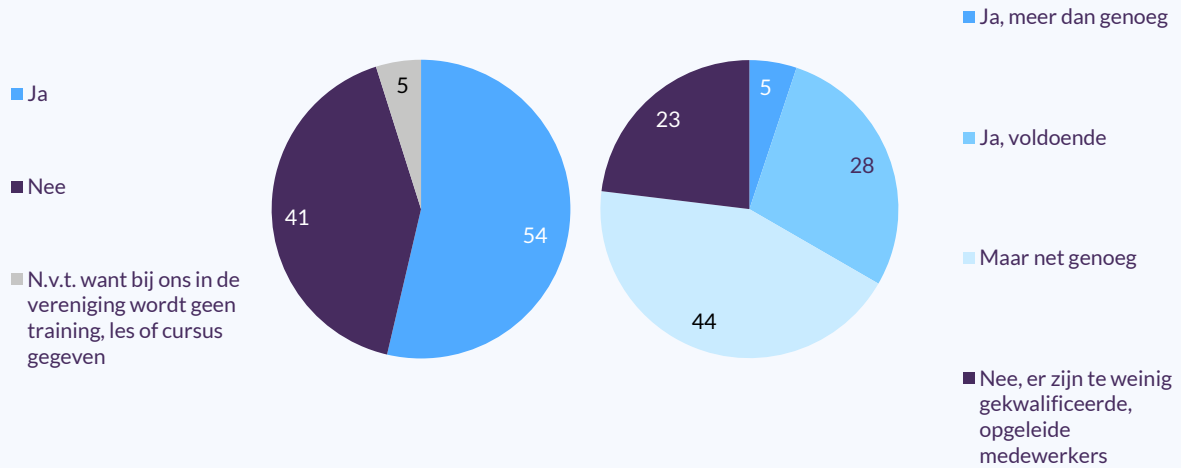
Bij de meeste sportverenigingen die deelnamen aan de verenigingsmonitor worden trainingen, lessen of cursussen gegeven (95%, zie figuur 2.7). De helft van de verenigingen (54%) heeft hiervoor voldoende trainers, twee op de vijf heeft dit niet (41%). Met name de binnensportverenigingen hebben een tekort aan trainers (niet in figuur).

Bij een op de drie verenigingen (33%) zijn (meer dan) voldoende gekwalificeerde, opgeleide trainers aanwezig. Bij een kwart is dit niet het geval (23%). 44 procent van de verenigingen heeft maar net genoeg gekwalificeerde, opgeleide trainers. De druk is het grootst bij de middelgrote en grote verenigingen. Zij hebben het vaakst een tekort aan of maar net genoeg gekwalificeerde, opgeleide trainers (niet in figuur).

Figuur 2.7

Sportverenigingen met voldoende trainers (links) en/of gekwalificeerde, opgeleide trainers (rechts)

(in procenten, n=41 (links) en n=39 (rechts))

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

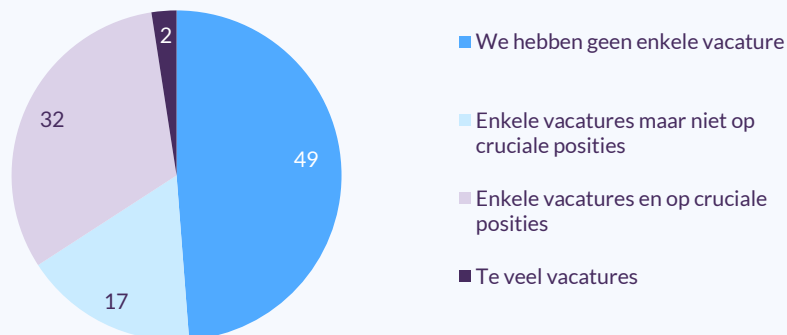
Helpt verenigingen heeft vacatures

51 procent van de sportverenigingen heeft vacatures openstaan voor betaalde medewerkers of vrijwilligers (figuur 2.8). Een op de zes (17%) heeft enkele vacatures voor posities in de vereniging die niet noodzakelijk gevuld moeten zijn. Een derde (32%) heeft vacatures voor cruciale rollen binnen de vereniging. Eén vereniging geeft aan te veel vacatures te hebben.

Figuur 2.8

Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Zes verenigingen hebben vacatures voor betaalde medewerkers. In alle gevallen zijn dit vacatures voor trainers/begeleiders/instructeurs. Alle verenigingen met vacatures hebben ten minste één vacature voor een vrijwilliger. Posities die het vaakst ingevuld moeten worden, zijn die van trainer/begeleider/instructeur (76%), bestuurslid (67%) en scheidsrechter/jurylid (48%) (niet in figuur).

Een op de vijf heeft een plan voor behoud/werving vrijwilligers

20 procent van de sportverenigingen heeft actuele plannen op papier staan voor het behoud en/of de werving van vrijwilligers (niet in figuur). Dit is met name het geval bij grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie.

Een kwart van de verenigingen heeft nog geen vrijwilligersplan, maar is wel bezig met het opstellen hiervan (24%). Bij de helft van de verenigingen (56%) is er geen actueel plan en is men er ook niet mee bezig. Dit laatste geldt voor de meeste kleine verenigingen (88%, niet in figuur).

2.4 Beleid

Helpt verenigingen werkt planmatig

49 procent van de sportverenigingen in deze peiling heeft de afgelopen vier jaar plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging en de organisatie van (sport)activiteiten (niet in figuur). Grote verenigingen deden dit iets vaker dan kleine en middelgrote verenigingen.

Twee derde van de verenigingen die planmatig werkten, had doelstellingen of voornemens voor ledenbehoud en/of -werving ([figuur 2.9](#)). Werving en behoud van vrijwilligers en kaderleden en een veilig sportklimaat kwamen bij (ongeveer) de helft voor in de beleidsplannen. Voor alle drie thema's geldt dat ze vaker voorkwamen in de plannen van grote verenigingen dan in die van kleine verenigingen (niet in figuur). Het omgekeerde geldt voor financiën en voor publiciteit, PR en communicatie.

Onderwerpen die weinig aanbod kwamen in de beleidsplannen van de verenigingen, zijn het ontwikkelen van (nieuw) sportaanbod en samenwerking met niet-sportorganisaties (beide 5%). Het opzetten van aanvullende diensten, de realisatie van een nieuwe/eigen accommodatie en sportmedische zaken speelden bij geen van de verenigingen met beleidsplannen.

Figuur 2.9

Onderwerpen van beleidsplannen van de sportverenigingen in de afgelopen vier jaar

(in procenten, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Werving en behoud leden belangrijkste speerpunt

Drie op de vijf verenigingen hebben behoud en werving van leden als speerpunt voor het komende jaar (63%, zie [figuur 2.10](#)). Met name bij kleine verenigingen is dit vaak het geval (niet in figuur). Werving en behoud van vrijwilligers is voor de helft van de verenigingen een speerpunt (51%). Een op de vijf verenigingen wil inzetten op deskundigheidsbevordering van het kader (22%) en het realiseren van een veilig sportklimaat (20%).

De realisatie van een nieuwe/eigen accommodatie, het activiteitsaanbod en sporttechnische zaken zijn de minst genoemde speerpunten (alle 2%). Andere speerpunten die de verenigingen noemen, zijn het aantrekken van nieuwe sponsors en het toekomstbestendig maken van de vereniging.

Figuur 2.10

Speerpunten van de sportverenigingen voor het komende jaar

(in procenten, n=41, maximaal drie antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Ontwikkeling aantal vrijwilligers levert de meeste problemen op

Alle sportverenigingen in dit onderzoek geven aan ten minste op één thema een probleem te ervaren. Zeven op de tien verenigingen ervaren een of meerdere (zeer) grote problemen (71%, niet in figuur). In de meeste gevallen zijn de zeer grote problemen die verenigingen ervaren dusdanig dat deze het voortbestaan van de vereniging bedreigen (88%).

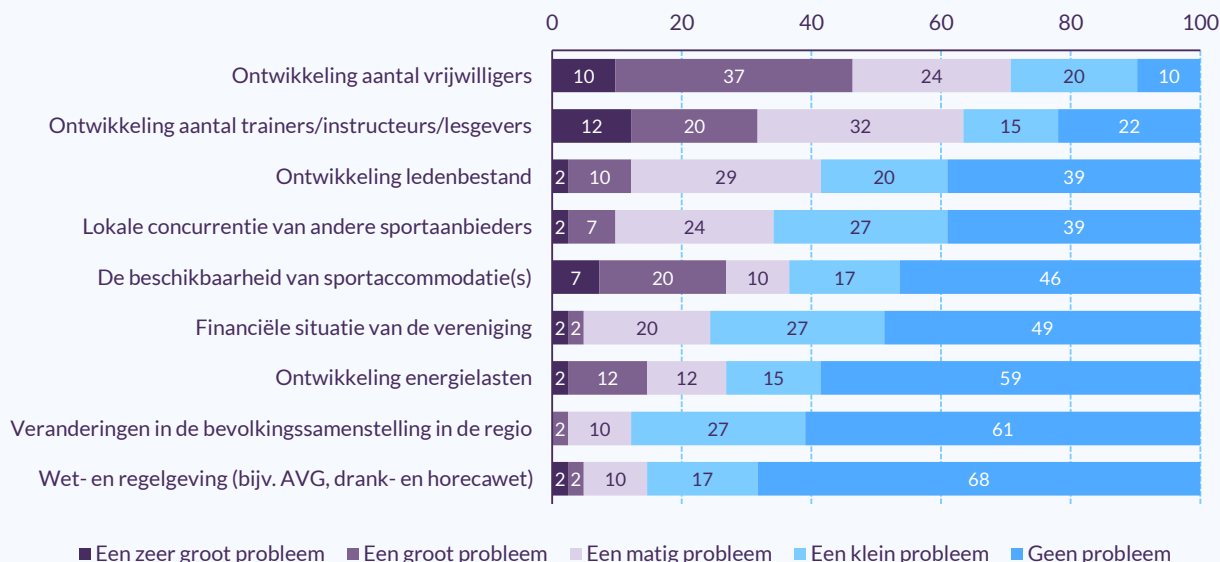
De ontwikkeling van het aantal vrijwilligers levert bij de meeste verenigingen een probleem op. De helft van de verenigingen (47%) ervaart dit als een (zeer) groot probleem, 44 procent als een matig of klein probleem ([figuur 2.11](#)). Grote verenigingen ervaren dit onderwerp het vaakst als zeer groot probleem. Een op de tien verenigingen heeft geen problemen door ontwikkelingen in het aantal vrijwilligers. Dit zijn allemaal kleine verenigingen.

Verenigingen met problemen op dit thema geven aan steeds meer moeite met het vinden van vrijwilligers en bestuursleden te hebben. Sporters en ouders hebben minder belangstelling voor vrijwilligerswerk, omdat ze druk zijn met andere dingen of een financiële vergoeding verwachten. Hierdoor komen de taken veelal bij

dezelfde kern van vrijwilligers terecht, die hierdoor overbelast raken, en zijn er verenigingen die hun bestuur niet meer gevuld krijgen.

Figuur 2.11
Ervaren problemen door de sportverenigingen

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Een derde heeft probleem met aantal trainers, een kwart met accommodatie

Een op de drie verenigingen ervaart een (zeer) groot probleem door de ontwikkeling in het aantal trainers/instructeurs/lesgevers. Dit zijn met name binnensportverenigingen. Verenigingen lichten toe dat ze moeite hebben om trainers te vinden, zeker als het gaat om gekwalificeerde trainers. Verenigingen zoeken naar oplossingen door minder training te geven dan ze zouden willen of door ongediplomeerde trainers/sporters in te zetten.

De beschikbaarheid van sportaccommodaties zorgt bij een kwart van de verenigingen voor (zeer) grote problemen. Vooral grote sportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie ervaren (zeer) grote problemen op dit vlak. Toch ervaart de helft van de verenigingen geen enkel probleem als gevolg van de beschikbaarheid van de sportaccommodatie.

De verenigingen met (zeer) grote problemen geven aan dat de ruimte in en op de sportaccommodaties zeer beperkt is. Ze kan niet altijd iedereen laten trainen zoals ze willen. Het uitbreiden van het sportaanbod of het werven van leden is niet mogelijk, omdat er voor hen geen ruimte is om te sporten. Verenigingen moeten soms uitwijken naar andere locaties in de stad of zelfs buiten de stad om de verenigingsactiviteiten door te zetten.

Minder problemen door ledenbestand, concurrentie en financiën

Twee op de vijf verenigingen ervaart geen problemen door de ontwikkeling van het ledenbestand of lokale concurrentie (39%). Een op de acht verenigingen ervaart (zeer) grote problemen door de ontwikkeling van het ledenaantal (12%). Dit zijn allemaal kleine en middelgrote verenigingen, vaak voor buitensporten (niet in figuur).

De verenigingen die (zeer) grote problemen ervaren door concurrentie van andere sportaanbieders (9%), zijn vaker grote verenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie (niet in figuur). Eén vereniging heeft op beide onderwerpen een zeer groot probleem (2%).

De helft van de verenigingen geeft aan geen problemen te hebben met de financiële situatie van de vereniging. Slechts twee verenigingen (4%) ervaren (zeer) grote problemen. Dit is opvallend, aangezien 27 procent van de verenigingen onvoldoende scoort op het criterium financiën (zie [figuur 2.2](#)).

Weinig problemen met energielasten, bevolkingsamenstelling en regelgeving

De energielasten leiden bij een op de zeven verenigingen (14%) tot (zeer) grote problemen. Dit is het vaakst het geval bij verenigingen met een eigen sportaccommodatie (niet in figuur). De verenigingen geven aan dat de kosten de laatste jaren sterk gestegen zijn, ook bij verenigingen die al veel aan verduurzaming gedaan hebben. Door de gestegen lasten houden verenigingen minder middelen over om te investeren in het sportaanbod.

De minste problemen ervaren de verenigingen door veranderingen in de bevolkingsamenstelling en de wet- en regelgeving. Respectievelijk drie op de vijf (61%) en twee op de drie verenigingen (68%) ervaren hierdoor geen problemen. Een enkele vereniging geeft aan wel (zeer) grote problemen te ervaren.

Goede samenwerking, maar meer betrokkenheid mogelijk

De sportverenigingen in dit onderzoek zijn over het algemeen tevreden over de samenwerking binnen de vereniging. Negen op de tien verenigingen geven aan dat er sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen (90%, zie [figuur 2.12](#)). Bij een aantal verenigingen is dit enigszins (5%) of niet (5%) het geval. Er is geen onderscheid te maken tussen verenigingen van verschillende omvang.

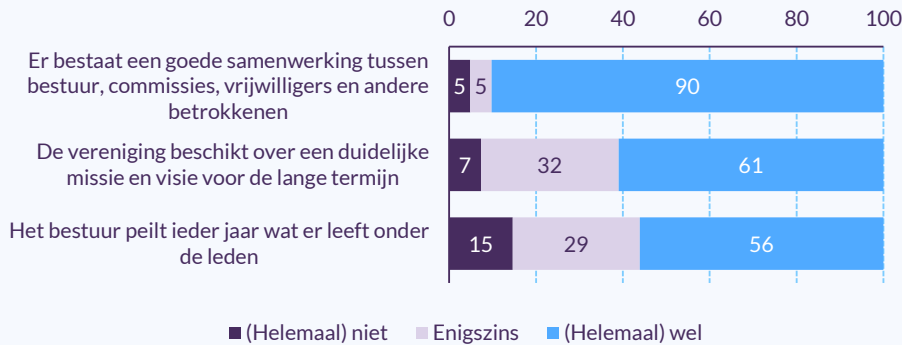
Toch is ook er ook verbetering mogelijk. 44 procent van de verenigingen peilt enigszins of niet jaarlijks wat er leeft onder de leden. Door dit wel regelmatig te doen, kan de betrokkenheid van de leden vergroot worden.

Buitensportverenigingen en middelgrote verenigingen vragen leden het vaakst wat er speelt (niet in figuur).

Figuur 2.12

Stellingen over visie en interne samenwerking

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Drie vijfde heeft missie en visie

Zes op de tien verenigingen hebben een duidelijke missie en visie opgesteld voor de lange termijn. Dit is met name het geval bij kleine en middelgrote verenigingen (niet in figuur). Een op de drie (32%) geeft aan enigszins een missie en visie te hebben, 7 procent heeft dit niet. Verenigingen met een missie en visie voor de lange termijn werkten de afgelopen jaren ook al vaker planmatig (niet in figuur).

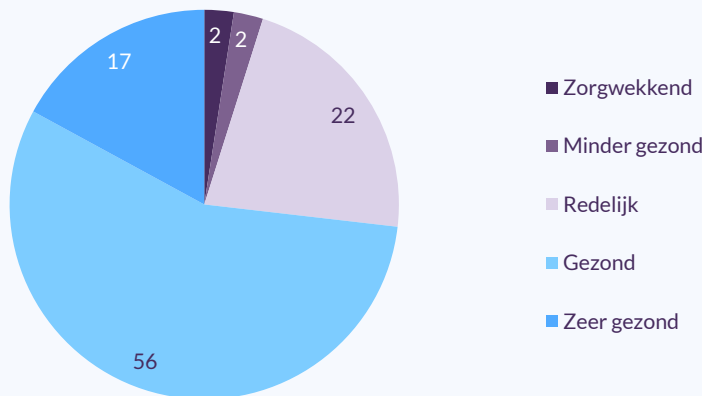
2.5 Financiën

Drie kwart van de verenigingen is financieel gezond

Drie op de vier verenigingen in deze peiling schatten de eigen financiële situatie in als (zeer) gezond (74%, zie [figuur 2.13](#)). Een op de vijf verenigingen vindt de financiën van de vereniging redelijk (22%). Deze verenigingen geven aan weinig buffers te hebben en in te teren op reserves, maar de contributie liever niet te verhogen, om zo toegankelijk te blijven voor alle Amsterdammers.

Bij één kleine en één middelgrote vereniging is de situatie minder gezond of zorgwekkend (beide 2%). Doordat leden hun contributie slecht of niet betalen en door een flinke financiële tegenvaller hebben deze verenigingen nauwelijks een buffer om stijgende kosten op te vangen.

Figuur 2.13
Eigen inschatting financiële positie
 (in procenten, n=41)

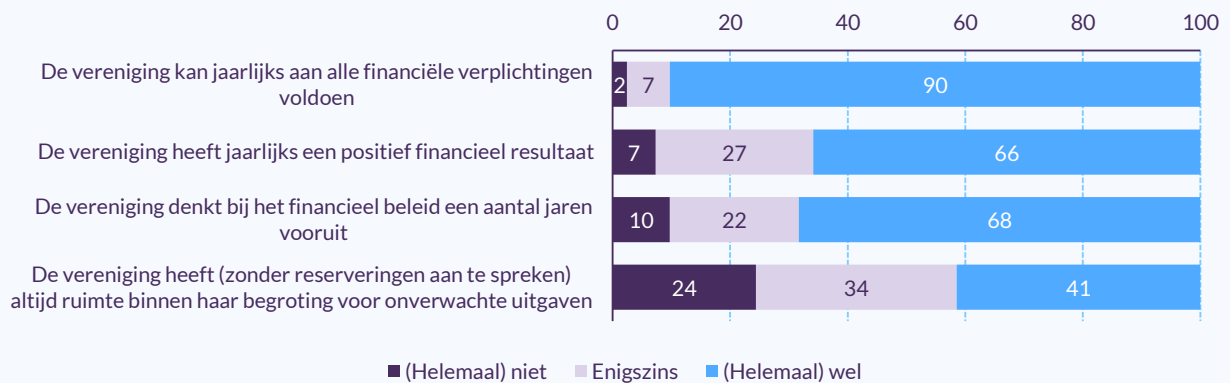
Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Minder dan de helft heeft ruimte voor onverwachte uitgaven

Een kwart van de verenigingen heeft (helemaal) geen ruimte voor onverwachte uitgaven zonder hiervoor reserveringen aan te moeten spreken (24%, zie [figuur 2.14](#)). Dit speelt met name bij kleine sportverenigingen (niet in figuur). Een op de drie verenigingen (34%) heeft enigszins ruimte voor onverwachte uitgaven. Bij twee op de vijf is dit altijd het geval (41%).

Toch kunnen de meeste verenigingen wel jaarlijks aan alle financiële verplichtingen voldoen. Bij negen op de tien verenigingen is dit altijd het geval (90%). Eén middelgrote vereniging (2%) geeft aan dit niet te kunnen, 7 procent kan dit enigszins.

Figuur 2.14
Stellingen over financiën
 (in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Twee derde heeft elk jaar zwarte cijfers

Twee derde heeft jaarlijks een positief resultaat (66%). 7 procent behaalt niet ieder jaar een positief resultaat, een kwart enigszins (27%). Verenigingen met een eigen accommodatie hebben vaker een positief resultaat dan verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

Een op de tien verenigingen denkt bij het maken van financieel beleid niet vooruit (10%). Dit zijn allemaal kleine en middelgrote verenigingen. Twee op de drie verenigingen denken wel vooruit bij het maken van financieel beleid (68%). Deze verenigingen hebben ook vaker ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven (niet in figuur)

2.6 Accommodatie

Drie op de tien sportverenigingen in deze peiling hebben een eigen sportaccommodatie en een eigen kantine (29%). Dit geldt met name voor middelgrote verenigingen en buitensportverenigingen. Een aantal verenigingen heeft alleen een eigen sportaccommodatie (5%) of alleen een eigen kantine (7%).

Zes op de tien verenigingen hebben geen eigen sportaccommodatie en geen eigen kantine. Kleine verenigingen en binnensportverenigingen hebben het minst vaak een eigen accommodatie of kantine.

Beschikbaarheid sportaccommodaties een knelpunt

Voor vier op de tien verenigingen biedt de huidige sportaccommodatie onvoldoende capaciteit om op de gewenste momenten te voorzien in de behoefte van de vereniging ([figuur 2.15](#)). Dit is met name het geval bij binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie. Een kwart van de verenigingen kan enigszins gebruik maken van de sportaccommodatie conform behoefte. Een derde kan dit altijd.

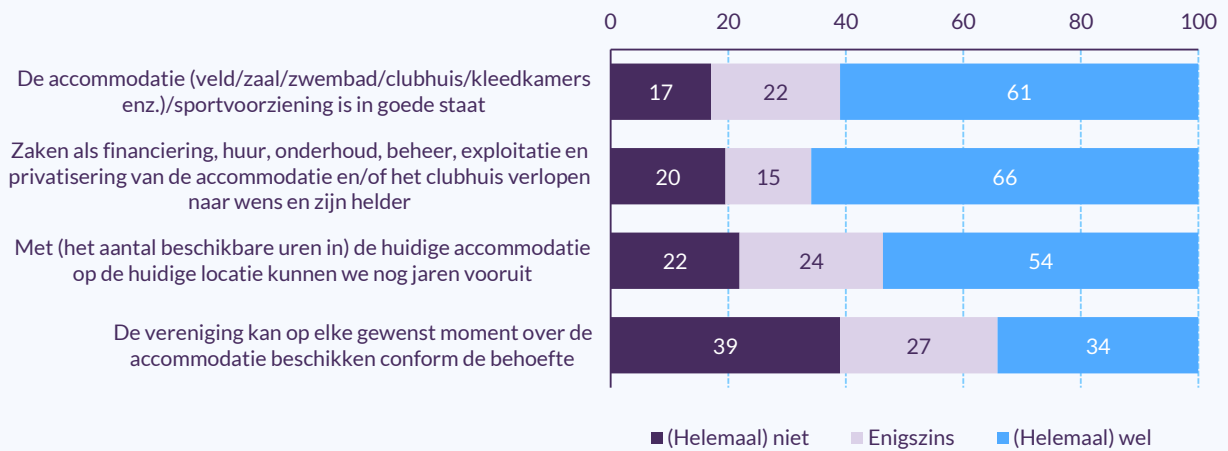
Ondanks de huidige krapte verwacht de helft van de verenigingen nog jaren vooruit te kunnen in de huidige accommodatie en op de huidige locatie (54%). Bij een op de vijf verenigingen is dit helemaal niet het geval (22%). De sportaccommodaties van grote verenigingen en buitensportverenigingen zijn het minst geschikt voor de toekomst volgens de verenigingen zelf.

Meeste verenigingen tevreden over praktische zaken rondom accommodatie

De verenigingen zijn tevredener over de wijze waarop de praktische zaken rondom de accommodaties geregeld zijn. Twee op de drie geven aan dat financiering, huur, onderhoud, exploitatie en privatisering helder zijn en naar wens verlopen (66%). Een op de vijf vindt dit niet (20%). Dit zijn allemaal middelgrote en grote sportverenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.15
Stelling over de sportaccommodatie

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Een op de zes verenigingen vindt dat de sportaccommodatie(s) die de vereniging gebruikt niet in een goede staat verkeren (17%). Grote sportverenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie vinden dit het vaakst (niet in figuur). Drie op de vijf vinden de staat van de sportaccommodaties wel goed (61%), een op de vijf vindt dit enigszins het geval (22%).

De helft van de verenigingen is (zeer) tevreden over de veiligheid op en rondom de sportaccommodatie (56%, niet in figuur). Voor 7 procent geldt dit niet. Dit zijn allemaal sportverenigingen zonder eigen sportaccommodatie. Er is geen groot verschil te zien tussen verenigingen van verschillende omvang.

Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de sportverenigingen in Amsterdam die deelgenomen hebben aan de verenigingsmonitor.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen. Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

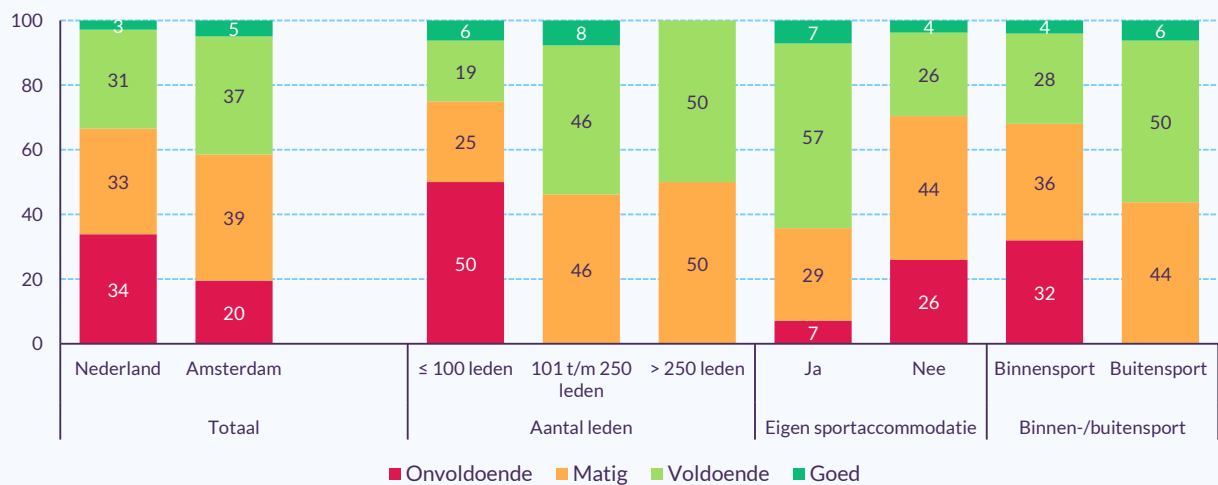
De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

Twee op de vijf verenigingen zijn maatschappelijk georiënteerd

42 procent van de verenigingen die deelnamen aan de verenigingsmonitor, scoort voldoende of goed op de index maatschappelijke oriëntatie (figuur 3.1). Deze verenigingen zijn maatschappelijk betrokken en willen deze betrokkenheid verder uitbreiden. Een op de vijf verenigingen scoort onvoldoende (20%), twee op de vijf scoren matig (39%).

Figuur 3.1
Maatschappelijke oriëntatie sportverenigingen
 (in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Grote en middelgrote sportverenigingen scoren beter op maatschappelijke oriëntatie dan de kleine sportverenigingen. De helft van de grote of middelgrote verenigingen scoort voldoende of goed (respectievelijk 50% en 54%). Alleen kleine verenigingen in dit onderzoek scoren onvoldoende. Drie kwart van de kleine verenigingen scoort onvoldoende of matig (75%).

Verenigingen met een eigen accommodatie scoren vaker voldoende of goed (64%) dan verenigingen zonder eigen accommodatie (30%). Het verschil tussen binnen- en buitensportverenigingen is iets kleiner. Ruim de helft van de buitensportverenigingen scoort voldoende of goed (56%), tegenover een op de drie binnensportverenigingen (32%).

Helft verenigingen is maatschappelijk actief

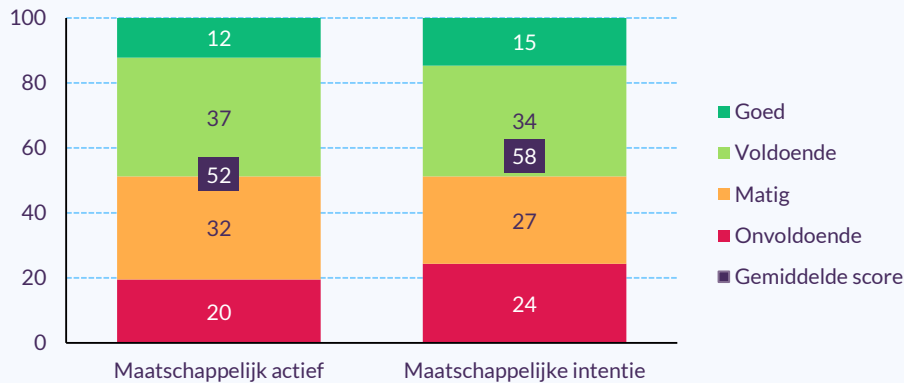
Volgens de criteria van maatschappelijke activiteit is de helft van de verenigingen voldoende of goed maatschappelijk actief (49%, zie [figuur 3.2](#)). Grote en middelgrote verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en buitensportverenigingen zijn het vaakst maatschappelijk actief (niet in figuur).

Een op de vijf verenigingen (20%) scoort een onvoldoende op maatschappelijke activiteit. Dit zijn bijna allemaal kleine binnensportverenigingen (niet in figuur).

Figuur 3.2

Verdeling scores op criteria van maatschappelijke oriëntatie

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Maatschappelijke activiteiten nemen naar verwachting toe

De helft van de sportverenigingen heeft de ambitie om de maatschappelijke oriëntatie van de vereniging uit te breiden. Deze verenigingen scoren voldoende of goed op het criterium maatschappelijke intentie (49%, zie [figuur 3.2](#)). De verenigingen in dit onderzoek scoren vaker voldoende of goed dan het landelijke gemiddelde (26% voldoende of goed).

Net als op maatschappelijke activiteit scoren (middel)grote verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en buitensportverenigingen vaker voldoende of goed dan hun tegenhangers (niet in figuur).

Verenigingen die onvoldoende scoren op maatschappelijke activiteit, hebben vaak ook niet de ambitie om maatschappelijk actief te worden in de toekomst (niet in figuur). Andersom geldt dat verenigingen die wel actief zijn ook actiever willen worden. Twee op de vijf verenigingen die nog onvoldoende of matig actief zijn, hebben wel de intentie om dit te worden (39%, niet in figuur). In deze groep zit de meeste potentie om de maatschappelijke bijdrage van verenigingen te vergroten.

3.2 Samenwerking

Meeste verenigingen werkten samen met organisaties

Negen op de tien verenigingen werkten het afgelopen jaar samen met één of meerdere organisaties (90%, zie [figuur 3.3](#)). De verenigingen werkten het meest samen met andere sportverenigingen. Zeven op de tien deden dit (71%). Dit gold in gelijke mate voor kleine, middelgrote en grote sportverenigingen (niet in figuur).

Ongeveer de helft van de verenigingen werkte samen met de sportbond waarbij ze aangesloten waren of met de gemeente Amsterdam. Voor beide organisaties geldt dat (middel)grote verenigingen dit vaker deden dan kleine verenigingen (niet in figuur). Andere organisaties waar verenigingen veel mee samenwerkten in het afgelopen jaar, zijn Team Sportservice Amsterdam, de scholen en NOC*NSF (respectievelijk 41%, 32% en 29%).

De sportverenigingen werkten het minst samen met Combiwel, de GGD en de politie/justitie. Met deze organisaties werkte maar één vereniging samen (2%). Geen enkele vereniging werkte het afgelopen jaar samen met Ajax (Foundation), een commerciële dienstverlener, Dock of MEE(-instellingen).

Zes op de tien verenigingen willen nieuwe samenwerkingen aangaan

De verenigingen zijn positief over de samenwerkingen van het afgelopen jaar. Twee derde van de samenwerkingsverbanden willen de verenigingen behouden, drie op de tien willen ze intensiveren. Drie verenigingen geven ieder aan één samenwerking te willen beëindigen. Dit betreft samenwerkingen met de gemeente, een school en een sportbond.

Drie op de vijf verenigingen hebben interesse om samen te gaan werken met een organisatie waarmee ze nu nog niet samenwerken (61%, zie [figuur 3.3](#)). Grote en middelgrote verenigingen hebben hier vaker belangstelling voor dan kleine verenigingen (niet in figuur).

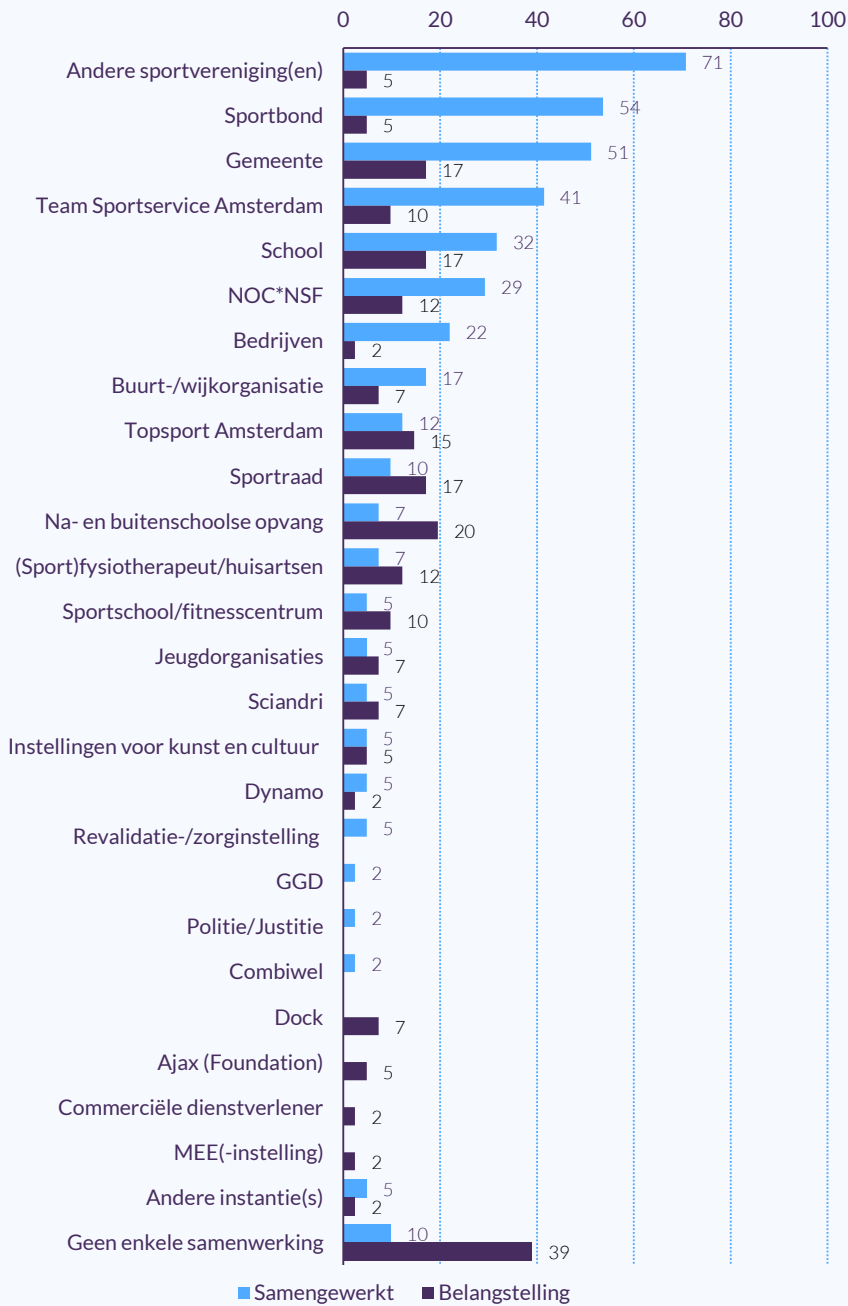
De meeste belangstelling is er voor samenwerking met de na- en buitenschoolse opvang (20%). Een op de zes verenigingen heeft interesse in een samenwerking met de gemeente Amsterdam of de lokale sportraad (beide 17%). De organisaties

waarmee het afgelopen jaar nog niemand samenwerkte, staan wel in de belangstelling van een aantal verenigingen.

Figuur 3.3

Organisaties waar sportverenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en waar ze interesse in hebben om mee samen te werken

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

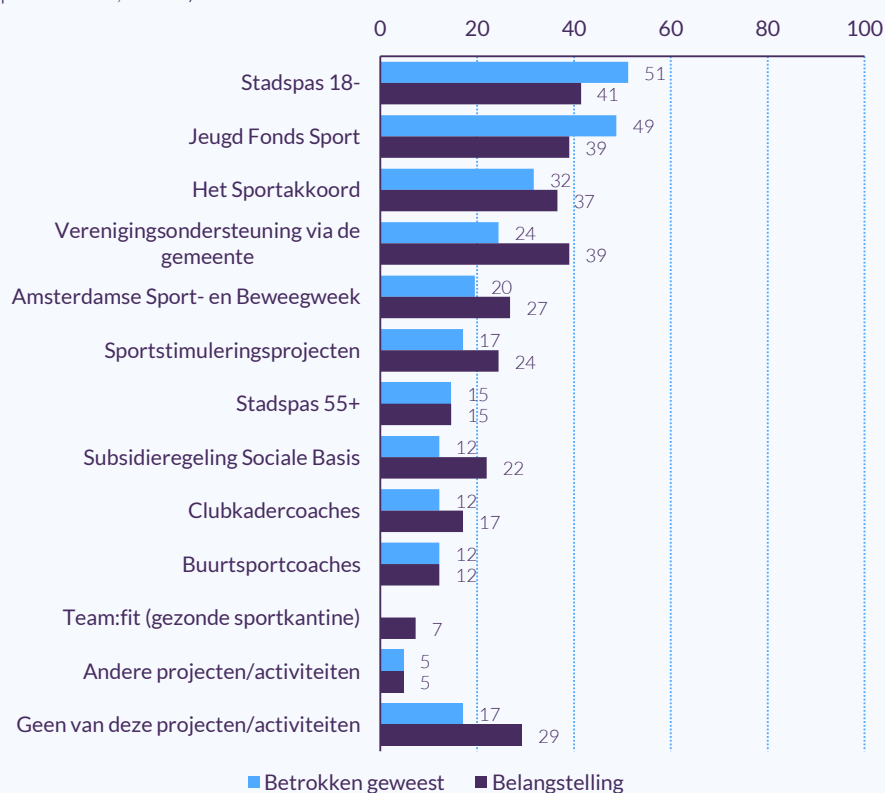
Vijf op de zes verenigingen betrokken bij projecten

83 procent van de verenigingen is het afgelopen jaar betrokken geweest bij ten minste één sportproject, -functionaris, -activiteit of -regeling (figuur 3.4). Stadspas 18- (51%) en Jeugd Fonds Sport (49%) waren de initiatieven waarbij de meeste verenigingen betrokken waren. Een derde was betrokken bij het Sportakkoord (32%), een kwart ontving verenigingsondersteuning via de gemeente (24%). Geen enkele vereniging in deze peiling was het afgelopen jaar aangesloten bij Team:fit.

Figuur 3.4

Betrokkenheid sportverenigingen bij projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Zeven op de tien verenigingen hebben belangstelling om ook het komende jaar betrokken te worden bij ten minste één sportproject, -functionaris, -activiteit of -regeling (figuur 3.4). Onder kleine verenigingen is de belangstelling om komend jaar betrokken te worden het laagst (niet in figuur).

De belangstelling is het grootst voor de initiatieven waar op dit moment de grootste betrokkenheid bij is: Stadspas 18-, verenigingsondersteuning via de gemeente, Jeugd Fonds Sport en het Sportakkoord (respectievelijk 41%, 39%, 39% en 37%).

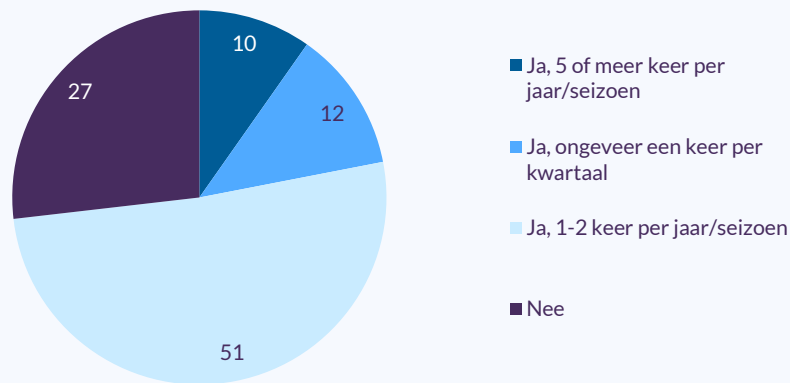
Een aantal verenigingen heeft belangstelling om betrokken te worden bij Team:fit (7%).

3.3 Aanbod

Drie kwart organiseerde (sport)activiteiten voor niet-leden

Bij 73 procent van de sportverenigingen konden niet-leden het afgelopen jaar deelnemen aan (sport)activiteiten (figuur 3.5). De helft van de verenigingen organiseerde één of twee keer (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor iedereen (51%). Bij een op de tien verenigingen konden niet-leden vaak terecht (10%). Zij organiseerden vijf keer of vaker aanbod voor alle geïnteresseerden.

Figuur 3.5
Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden
(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Een kwart van de verenigingen bood het afgelopen jaar geen (sport)activiteiten aan waaraan niet-leden deel konden nemen (27%). Dit was met name het geval bij binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie (niet in figuur).

Negen op de tien verenigingen organiseerden voor hun leden het afgelopen jaar extra activiteiten naast het sportaanbod (90%). Alleen een aantal kleine binnensportverenigingen deed dit niet. De verenigingen organiseerden onder andere jeugdkampen, nieuwjaarsborrels, clinics en pubquizen.

Drie op de tien bieden voorzieningen aan voor niet-leden en organisaties

Drie op de tien sportverenigingen bieden faciliteiten of voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties (29%). Verenigingen met een eigen sportaccommodatie doen dit vaker dan verenigingen zonder.

Het aanbod aan faciliteiten en voorzieningen is divers. De meest aangeboden faciliteiten zijn kantoorruimtes en multifunctionele inzet van de sportruimte (beide 10%). Andere voorzieningen die verenigingen bieden, zijn (huis)werk- en vergaderruimtes (7%), fitnessruimtes (5%) en kinderopvang (5%).

Een even grote groep verenigingen wil de komende twee jaar faciliteiten of voorzieningen aanbieden aan niet-leden en andere organisaties (29%). Dit zijn zowel verenigingen die hier nu al mee bezig zijn als verenigingen die nog geen faciliteiten of voorzieningen voor niet-leden aanbieden.

Opvallend is de belangstelling van de verenigingen om oefen- en repetitieruimtes beschikbaar te stellen voor culturele organisaties. Een op de tien verenigingen heeft hier interesse in (10%), terwijl nu nog maar één vereniging dit doet (2%).

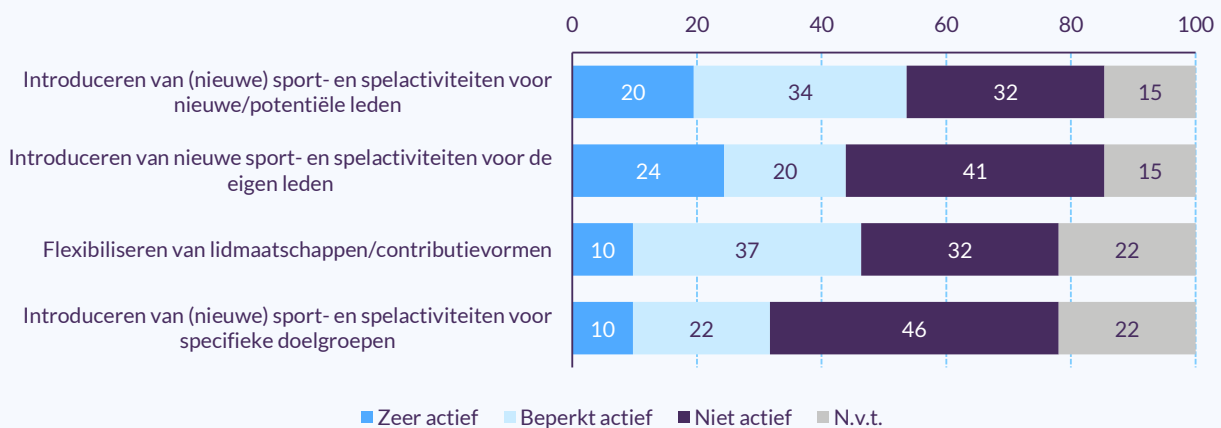
Aandacht voor vernieuwing van sport- en spelactiviteiten

De helft van de sportverenigingen in dit onderzoek is (zeer) actief bezig met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor nieuwe/potentiële leden (54%, zie [figuur 3.6](#)). Een op de drie doet dit niet (32%). Het vernieuwen van het activiteitenaanbod voor de huidige leden vindt plaats bij iets minder dan de helft (44%). Een op de drie verenigingen besteedt aandacht aan het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor specifieke doelgroepen (32%).

Figuur 3.6

Aanbieden van activiteiten voor leden en niet-leden

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Grote verenigingen en binnensportverenigingen zijn het minst actief met het vernieuwen van het sportaanbod voor de eigen leden (niet in figuur). Grote en middelgrote verenigingen besteden (wel) veel aandacht aan activiteiten voor nieuwe leden. Sportverenigingen zonder eigen accommodatie en buitensportverenigingen zijn het actiefst met het introduceren van sport- en spelactiviteiten voor doelgroepen.

De helft van de verenigingen is actief met het flexibiliseren van lidmaatschappen of contributievormen (47%). Een op de tien is hier zeer actief mee bezig (10%), twee op de vijf beperkt (37%, zie [figuur 3.6](#)). Kleine verenigingen zijn iets minder vaak bezig met dit onderwerp dan (middel)grote verenigingen (niet in figuur).

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

Drie kwart ziet maatschappelijke verantwoordelijkheid voor verenigingen

76 procent van de sportverenigingen in dit onderzoek vindt dat verenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (niet in figuur). Een op de vijf is het hier enigszins mee eens (22%), één vereniging vindt dit niet (2%). Grote en middelgrote verenigingen vinden vaker dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben dan kleine verenigingen.

Een kwart van de verenigingen vindt dat de maatschappelijke rol van sportverenigingen breder is dan hun leden laten sporten en bewegen (24%, niet in figuur). De helft vindt het tegenovergestelde (56%). Zij vinden niet dat verenigingen een bredere functie hebben dan het aanbieden van sportactiviteiten. Een op de vijf verenigingen is het enigszins eens met de stelling dat sportverenigingen er alleen zijn om hun leden te laten sporten (20%).

Meeste aandacht voor veilig sportklimaat en (sociale) veiligheid

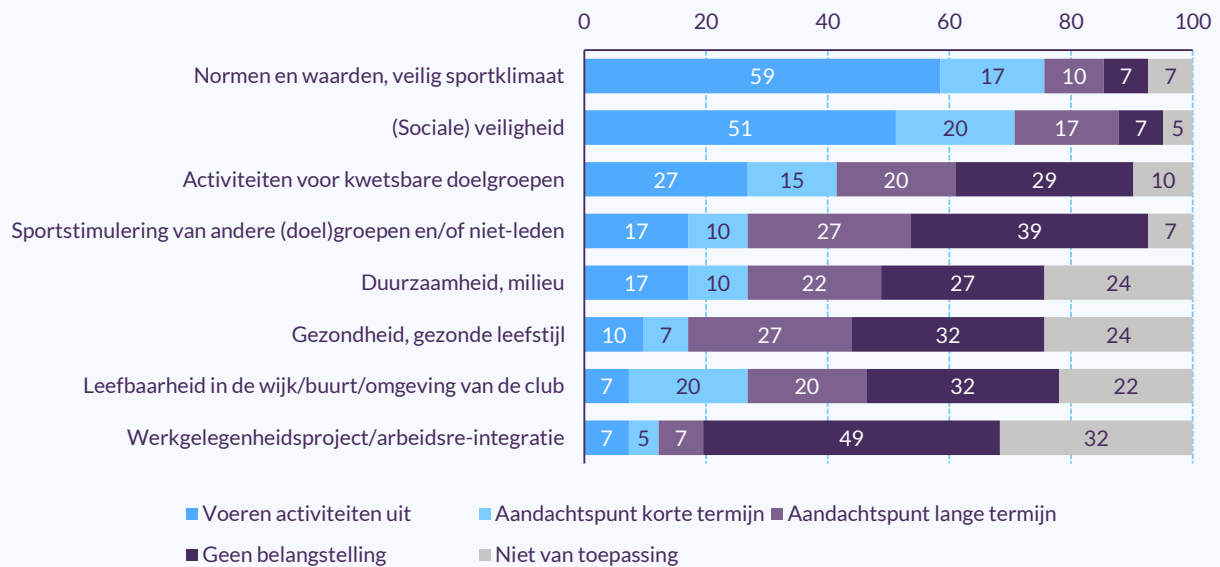
Twee op de drie sportverenigingen geeft aan activiteiten uit te voeren die aansluiten bij ten minste één maatschappelijk thema (66%, niet in figuur). De verenigingen die dit (nog) niet doen, zijn vaker van mening dat sportverenigingen er vooral zijn om sport- en beweegaanbod te organiseren (niet in figuur).

De sportverenigingen zijn het meest actief op de thema's 'normen en waarden, veilig sportklimaat' en '(sociale) veiligheid'. (Ruim) de helft van de verenigingen voert al activiteiten uit die aan deze thema's raken (respectievelijk 59% en 51%, zie [figuur 3.7](#)). Nog eens een op de vijf verenigingen geeft aan dit als aandachtspunt te hebben voor de korte termijn (17% en 20%). Met name grote verenigingen voeren al activiteiten uit op het vlak van veilig sportklimaat en (sociale) veiligheid.

Figuur 3.7

Betrokkenheid van sportverenigingen bij maatschappelijke thema's

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Kwart heeft activiteiten voor kwetsbare groepen

Een kwart van de verenigingen voert activiteiten uit voor kwetsbare doelgroepen (27%). Een op de drie heeft dit als aandachtspunt voor de korte of lange termijn (35%). Kwetsbare doelgroepen kunnen op dit moment vooral terecht bij de buitensportverenigingen (niet in figuur). Onder binnensportverenigingen is de belangstelling om hiermee aan de slag te gaan beperkt. Alle verenigingen die aangeven geen belangstelling te hebben, zijn binnensportverenigingen (niet in figuur).

Aan sportstimulering en duurzaamheid werkt een op de zes verenigingen (beide 17%). Een op de tien verenigingen is al bezig met gezondheid (10%). Leefbaarheid en werkgelegenheid/arbeidsre-integratie zijn de thema's waar de minste verenigingen mee bezig zijn (7%). Voor dit laatste thema is de interesse op korte en lange termijn ook beperkt (12%).

Vitaliteitsindex

In dit hoofdstuk bespreken we hoe vitaal de verenigingen uit deze peiling in Amsterdam zijn. Dat brengen we in beeld door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren.

De matrix die zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

4.1 Krachtige en vitale verenigingen

Kwart verenigingen is vitaal

25 procent van de sportverenigingen in deze peiling behoort tot het segment vitale vereniging (figuur 4.1). Deze verenigingen scoren voldoende of goed op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie. Verenigingen met een eigen sportaccommodatie en buitensportverenigingen zijn vaker vitaal dan verenigingen zonder eigen sportaccommodatie en binnensportverenigingen.

Figuur 4.1

Vitaliteitsmatrix sportverenigingen

(in procenten, n=41)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	5	5	5	5
	Matig	0	15	20	5
	Voldoende	5	12	10	10
	Goed	0	0	5	0

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Een op de drie verenigingen is krachtig

Een op de drie verenigingen (35%) is te beschouwen als een krachtige vereniging. Deze verenigingen zijn in staat om het sportaanbod voor de leden te organiseren, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Met name kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie maken deel uit van dit segment.

Krachtige verenigingen kunnen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen. Wanneer de organisatie goed en sterk is, hebben ze de mogelijkheid om hun blik te verbreden en een maatschappelijke rol op zich te nemen.

4.2 Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen

Kwart verenigingen is kwetsbaar

Een kwart van de verenigingen behoort tot de kwetsbare verenigingen. Deze verenigingen scoren onvoldoende/matig op organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie. De verenigingen in dit onderzoek scoren iets beter dan het landelijke gemiddelde (30% kwetsbaar). Bijna alle kwetsbare verenigingen in dit onderzoek zijn binnensportverenigingen (90%, niet in figuur).

Een op de zes verenigingen is maatschappelijk

Een op de zes verenigingen scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie, maar onvoldoende of matig op organisatiekracht (17%). Dit zijn maatschappelijke verenigingen. Middelgrote en grote verenigingen behoren vaker tot deze groep dan kleine verenigingen.

Door de organisatiekracht te vergroten kunnen de maatschappelijke verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

4.3 Eigen inschatting

We hebben de verenigingen gevraagd zichzelf te typeren als zeer sterk, sterk of niet zo sterk. Twee verenigingen (5%) gaven aan zichzelf te zien als zeer sterk, twee op de drie als sterk (68%) en een kwart als niet zo sterk (27%).

Bij een deel van deze verenigingen komt de eigen inschatting goed overeen met de score op de vitaliteitsindex. Beide verenigingen die zichzelf als zeer sterk typeerden, behoren tot de vitale verenigingen. Twee op de drie 'sterke' verenigingen zijn krachtig of vitaal.

Een aantal verenigingen heeft de kracht van de vereniging minder goed ingeschat volgens de vitaliteitsindex. Vijf verenigingen zien zichzelf als sterk, maar behoren tot het segment kwetsbaar. Andersom zijn er ook drie verenigingen die zichzelf typeren als niet zo sterk, maar toch krachtig of vitaal zijn volgens de vitaliteitsindex.

Sportakkoord

In dit hoofdstuk gaan we in op de thema's **vaardig in bewegen, sociaal veilige sport en duurzaamheid uit het Nationaal Sportakkoord**.

Het doel van het Nationaal Sportakkoord is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarvoor zijn zes ambities geformuleerd: inclusie en diversiteit, ruimte voor sport en bewegen, vitale sportaanbieders, sociaal veilige sport, vaardig in bewegen en maatschappelijke waarde van topsport.

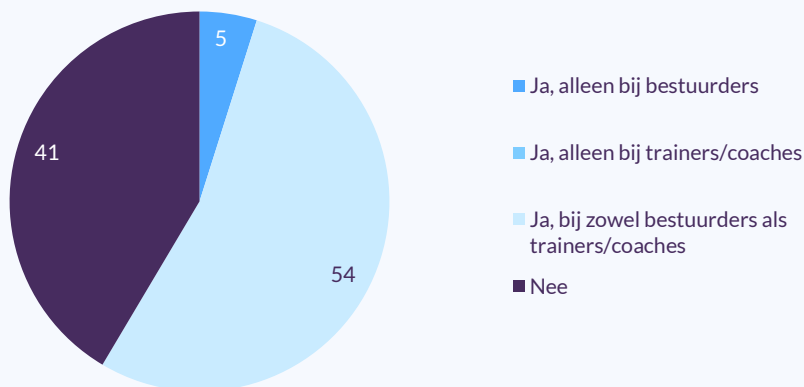
In een lokaal sportakkoord, zoals in het sportakkoord van Amsterdam, maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeente willen bereiken. In het Amsterdams Sportakkoord³ wordt voornamelijk ingezet op sociale veiligheid, positieve sportcultuur en de ondersteuning van trainers en coaches.

5.1 Diversiteit

Ruim de helft heeft diversiteitsbeleid voor werving

Ruim de helft van de sportverenigingen in dit onderzoek houdt bij de werving en keuze van bestuurders en/of trainers/coaches rekening met diversiteit (59%, zie **figuur 5.1**). De meeste van deze verenigingen doen dat bij zowel bestuurders als trainers/coaches (54%), twee verenigingen alleen bij bestuurders (5%). Twee op de vijf verenigingen houden geen rekening met diversiteit. Dit is vaker het geval bij binnensportverenigingen dan bij buitensportverenigingen (niet in figuur).

Figuur 5.1
Diversiteit bij de werving en keuze van bestuurders en/of trainers/coaches
 (in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

³ Gemeente Amsterdam (2020). *Amsterdams Sportakkoord*.

Het diversiteitsbeleid voor de werving en keuze van bestuurders en/of trainers/coaches van de verenigingen is voornamelijk gericht op geslacht, leeftijd en etniciteit (respectievelijk 83%, 79% en 75%, niet in figuur). Een op de drie verenigingen heeft in het diversiteitsbeleid aandacht voor seksuele voorkeur (33%), een kwart voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke beperking (25%).

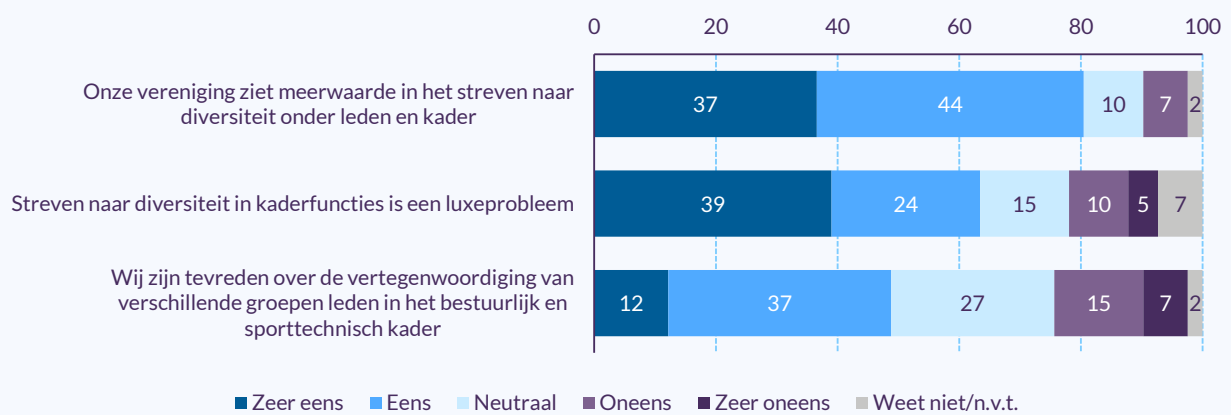
Meeste verenigingen zien diversiteit als meerwaarde

Vier op de vijf verenigingen zien een divers ledenbestand en kader als een meerwaarde voor de vereniging (81%, zie [figuur 5.2](#)). Een aantal verenigingen is het oneens met de stelling (7%). Er zijn geen grote verschillen tussen typen verenigingen wat betreft de visie op diversiteit.

Figuur 5.2

Stellingen over diversiteit

(in procenten, n=41)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Tegelijkertijd geven drie op de vijf verenigingen aan dat streven naar een divers kader een luxe probleem vormt (63%). Deze verenigingen vinden het al lastig genoeg om competente bestuurders en trainers te vinden zonder rekening te houden met diversiteit. Dit is vaker het geval bij kleine en middelgrote verenigingen dan bij grote verenigingen (niet in figuur). 15 procent van de verenigingen is het (zeer) oneens met de stelling, 15 procent is neutraal.

De helft van de verenigingen is (zeer) tevreden over de huidige vertegenwoordiging van verschillende groepen in het kader (49%). Bij een op de vijf verenigingen is dit (helemaal) niet het geval (22%). Met name kleine verenigingen en binnensportverenigingen zijn ontevreden (niet in figuur).

Ruim de helft ervaart bereidheid onder vrouwen voor kaderfuncties

63 procent van de verenigingen geeft aan bereidheid te ervaren onder vrouwen om bestuurs- of trainer-/coachfuncties te vervullen bij de vereniging (niet in figuur). Een op de tien verenigingen geeft aan weinig bereidheid te ervaren onder vrouwen voor kaderfuncties (12%).

De verenigingen ervaren minder bereidheid onder etnische minderheden om een bestuurs- of trainer-/coachfunctie te vervullen. Een derde van de verenigingen geeft aan dat etnische minderheden wel bereid zijn dit te doen (32%), een op de tien geeft aan dat dit niet zo is (9%). Drie op de tien verenigingen weten niet of dit geval is (29%).

5.2 Vaardig in bewegen

De vragen over 'van jongs af aan vaardig in bewegen' hebben we alleen gesteld aan de verenigingen met leden in de leeftijdscategorie tot 12 jaar (68%).

Bij de verenigingen met jeugdleden zijn kinderen gemiddeld vanaf 5 jaar welkom om te sporten. Bij één vereniging zijn kinderen al welkom vanaf 2 jaar, bij twee verenigingen als ze 8 jaar zijn.

Vijftien verenigingen met jeugdleden in dit onderzoek werken met selectieteams. Een aantal verenigingen begint al op 6-jarige leeftijd met selecties (drie verenigingen), andere hebben alleen selectieteams voor oudere jeugd (16+, 18+). Gemiddeld beginnen de verenigingen op 11-jarige leeftijd met selecteren. Twaalf verenigingen met jeugd werken helemaal niet met selectieteams.

Meeste verenigingen houden rekening met leeftijd bij trainingen

Iets meer dan de helft van de verenigingen in deze peiling werkt bij activiteiten en trainingen met een aanpak die afgestemd is op de leeftijd van de kinderen (56%, [figuur 5.3](#)). Met name bij middelgrote verenigingen is dit het geval. Een op de drie doet dit vaak (37%). Geen enkele vereniging met jeugdleden geeft aan dit zelden of nooit te doen.

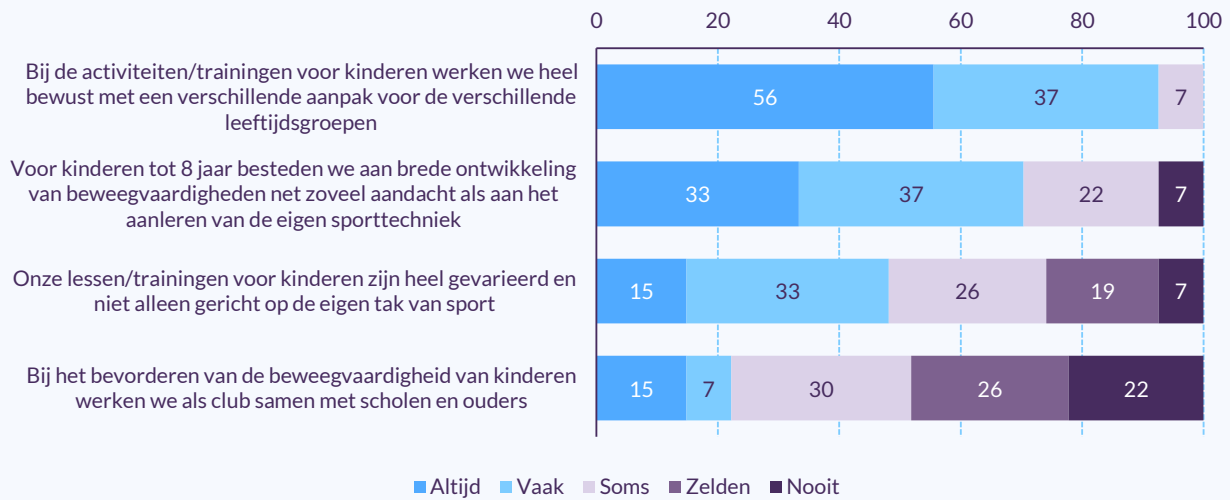
Zeven op de tien verenigingen besteden bij kinderen onder de 8 jaar net zoveel aandacht aan de brede ontwikkeling en beweegvaardigheid als aan specifieke sporttechnieken (70%). Buitensportverenigingen doen dit altijd of vaak (niet in figuur). Twee middelgrote verenigingen (7%) doen dit helemaal nooit.

De helft van de sportverenigingen biedt altijd of vaak gevarieerde lessen/trainingen aan jeugdleden aan die niet alleen gericht zijn op de eigen tak van sport (48%). Een kwart van de verenigingen biedt zelden of nooit lessen of trainingen aan die niet met de eigen sport te maken hebben (26%). Dit is met name zo bij kleine verenigingen en binnensportverenigingen (niet in figuur).

Figuur 5.3

Stellingen over vaardig in bewegen

(in procenten, n=27)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

De helft van de verenigingen werkt niet samen met scholen en ouders om de beweegvaardigheid van kinderen te verbeteren. Een op de drie doet dit soms (30%). Vooral onder grote verenigingen en kleine verenigingen is nog grote winst te behalen. Zij geven het vaakst aan zelden tot nooit samen te werken (niet in figuur).

5.3 Sociaal veilige sport

Voor de helft van de verenigingen vormt onwenselijk gedrag van leden en/of kader totaal geen probleem (50%). Bij 45 procent is dit nauwelijks het geval. Twee grote verenigingen geven aan dat onwenselijk gedrag tot behoorlijke problemen leidt.

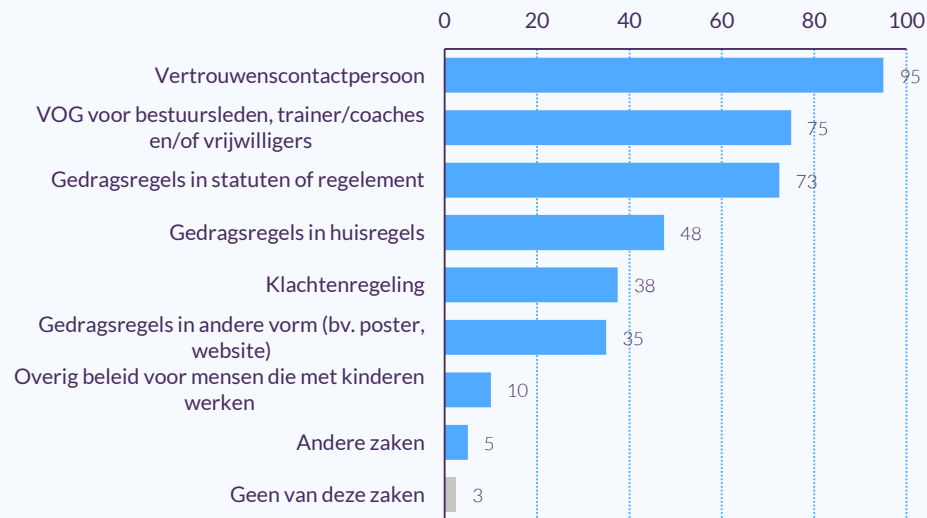
Bijna alle verenigingen nemen maatregelen voor een veilige sportomgeving

Op één vereniging (3%) na hebben alle verenigingen in dit onderzoek beleid voor een sociaal veilige sportomgeving ([figuur 5.4](#)). De meest voorkomende maatregel bij verenigingen is de aanwezigheid van een vertrouwenscontactpersoon (95%). Daarnaast heeft 93 procent van de verenigingen gedragsregels opgesteld en deze vastgelegd in de statuten of het reglement, in de huisregels of in een andere vorm.

Figuur 5.4

Maatregelen ter bevordering van een sociaal veilige sportomgeving

(in procenten, n=40, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Bij drie kwart van de verenigingen hebben de kaderleden (of een deel daarvan) een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) nodig (75%). Bij deze verenigingen is het aanvragen van een VOG het vaakst verplicht voor trainers (77%) en bestuurders (67%) (niet in figuur). Bij een kwart van de verenigingen die werken met VOG's, zijn deze alleen verplicht voor kaderleden die met jeugd werken (23%). Eén vereniging werkt met VOG's, maar stelt het aanvragen ervan voor geen enkele vrijwilligers, bestuursleden of trainers/coaches verplicht.

Ruim de helft heeft beleid voor vakkundig geschoolde trainers/coaches

Drie op de vijf verenigingen hebben beleid over het volgen van pedagogische e-learning, trainingen of cursussen door trainers/coaches (58%, niet in figuur). Dit is met name het geval bij grote verenigingen. Een op de vijf verenigingen stelt het volgen van een pedagogische cursus verplicht voor alle trainers/coaches, of is van plan dit te doen (21%). Een op de tien stelt het alleen verplicht voor trainers/coaches die met jeugd werken (11%). Bij een derde van de verenigingen is het mogelijk om een cursus te volgen, maar is het geen verplichting (34%).

De helft van de verenigingen investeert in coaching van het clubkader met als doel een positieve sportcultuur (48%, niet in figuur). Dit is vaker het geval bij binnensport- dan bij buitensportverenigingen. Eén vereniging (3%) is nog niet bezig met coaching van het clubkader, maar heeft dit wel op de planning staan. Nog eens een kwart is geïnteresseerd (23%). De andere verenigingen hebben geen interesse (23%) of zijn onbekend met het onderwerp (5%).

Helpt verenigingen voldoet aan de vier V's

De helft van de sportverenigingen (49%) voldoet aan alle vier de basiseisen voor een veilige sportvereniging (de vier V's, zie kader). Dit aandeel ligt veel hoger onder grote verenigingen (75%) dan onder kleine verenigingen (19%). Een kwart voldoet aan drie van de vier V's (27%). In de meeste gevallen ontbreekt bij deze verenigingen beleid over vakkundig geschoolde trainers/coaches.

Twee verenigingen voldoen maar aan één van de basiseisen, één vereniging voldoet aan geen van de basiseisen. Dit zijn allemaal kleine verenigingen.

Vier basiseisen voor een veilige sportvereniging (NOC*NSF)

NOC*NSF heeft vier basisvoorwaarden (vier V's) opgesteld voor een veilige sportvereniging. Deze vier basisvoorwaarden zien ze als fundament voor een veilige sportvereniging, waar de kans op (seksueel) grensoverschrijdend gedrag zo klein mogelijk is. Het streven is dat elke vereniging aan deze vier basisvoorwaarden voldoet. De basisvoorwaarden zijn:

- een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor vrijwilligers die met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen werken;
- een verenigingsbrede gedragscode die door trainer-coaches, begeleiders, bestuurders en medewerkers wordt ondertekend;
- een vertrouwenscontactpersoon aanstellen op de vereniging;
- vakkundig geschoolde trainer-coaches: alle trainer-coaches die werken met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen, volgen een cursus, opleiding of e-learning met aandacht voor pedagogiek en integriteit.

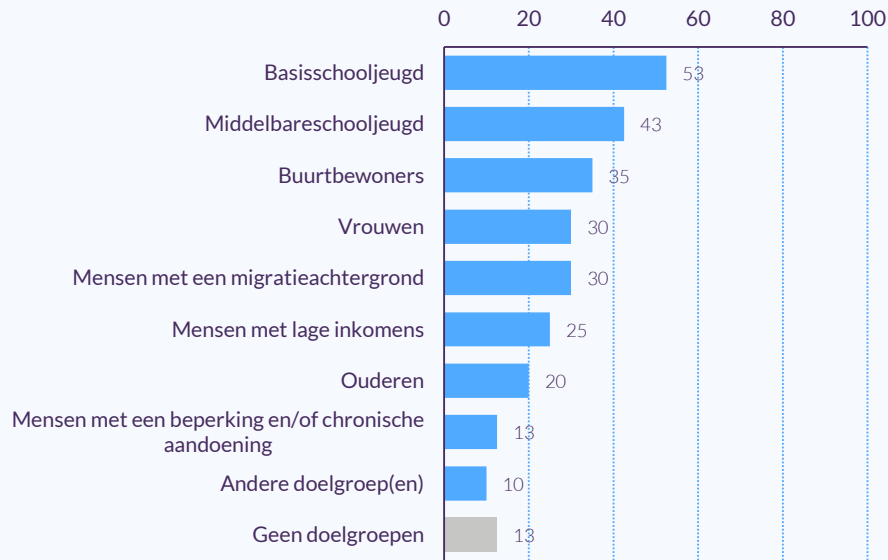
Helpt wil basisschooljeugd (beter) bereiken

De meeste sportverenigingen willen ten minste één doelgroep (beter) bereiken (87%, [figuur 5.5](#)). De helft van de verenigingen wil dit met basisschooljeugd (53%). Ook middelbareschooljeugd en buurtbewoners zijn doelgroepen waar verenigingen op in willen zetten. Er is minder interesse in het (beter) bereiken van ouderen (20%) en mensen met een beperking en/of chronische aandoening (13%).

Figuur 5.5

Doelgroepen die de verenigingen (beter) willen bereiken

(in procenten, n=40)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

5.4 Duurzaamheid

De vragen over duurzaamheid hebben we alleen gesteld aan verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine (16 verenigingen, 39%).

Helft heeft gewerkt aan energiebesparing en duurzaamheid

De helft van de sportverenigingen met een eigen accommodatie en/of eigen kantine heeft in het verleden al geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking (50%, niet in figuur). Een derde (31%) deed dit in de afgelopen drie jaar, een op de vijf deed dit eerder (19%).

Drie verenigingen willen de komende drie jaar extra investeringen doen in energiebesparingen en duurzaamheid (19%, niet in figuur). Twee op de vijf (38%) zijn dit niet van plan; bij de overige verenigingen is het nog niet bekend (44%).

Verschillende belemmeringen voor investeringen

De sportverenigingen ervaren veel verschillende belemmeringen om (meer) te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking. Een op de vijf geeft aan onvoldoende financiën te hebben (19%, [figuur 5.6](#)), een op de zeven heeft onvoldoende tijd (13%).

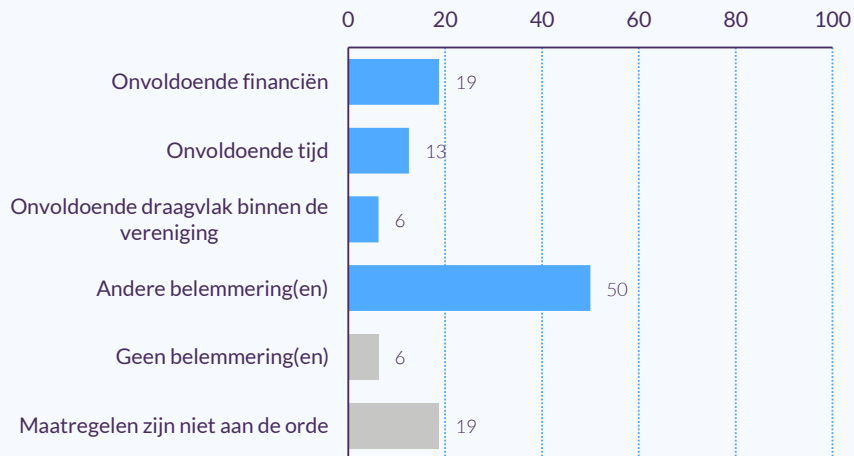
Andere belemmeringen die verenigingen noemen zijn de beperkte mogelijkheden die de accommodaties hebben om verduurzaamd te worden (monumentstatus, ouderdom) en de afhankelijkheid van de derden, vaak de gemeente.

Eén vereniging ervaart geen enkele belemmering voor investeringen in duurzaamheid (6%). Bij drie verenigingen zijn zulke maatregelen op dit moment niet aan de orde (19%).

Figuur 5.6

Belemmeringen voor investeringen in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking

(in procenten, n=16)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Amsterdam, 2024.

Conclusie & aanbevelingen

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste conclusies van ons onderzoek. Vervolgens doen we enkele aanbevelingen voor de gemeente Amsterdam.

6.1 Organisatiekracht

Ruim de helft scoort voldoende tot goed

Drie op de vijf sportverenigingen in dit onderzoek zijn voldoende of goed in staat hun sportaanbod te organiseren (59%). De andere verenigingen slagen hier matig of onvoldoende in. Binnensportverenigingen scoren het vaakst matig of onvoldoende.

Accommodatie grootste aandachtspunt

De verenigingen scoren het minst goed op het criterium accommodatie. Iets minder dan de helft scoort voldoende of goed (46%), een op de drie scoort onvoldoende (32%). Dit komt met name door onzekerheid over de (toekomstige) beschikbaarheid van accommodaties conform de behoeftes van de verenigingen.

Verbetering mogelijk op kader en financiën

Ook op de criteria kader en financiën is er verbetering mogelijk voor de verenigingen. De meerderheid van de verenigingen is op zoek naar (extra) vrijwilligers (83%) en een derde heeft vacatures op cruciale posities in de organisatie (34%). Ruim de helft van de verenigingen heeft niet altijd ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven (58%).

6.2 Maatschappelijke oriëntatie

Twee op de vijf scoort voldoende tot goed

42 procent van de sportverenigingen in dit onderzoek is voldoende of goed maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen zijn in staat om naast het reguliere sportaanbod een maatschappelijke rol te vervullen. Kleine verenigingen, verenigingen zonder eigen sportaccommodatie en binnensportverenigingen scoren het vaakst matig of onvoldoende.

Helft is maatschappelijk actief

De helft van de verenigingen is maatschappelijk actief (49%). Zij werken samen met andere organisaties, bieden faciliteiten en/of activiteiten aan voor niet-leden en zijn actief bezig met maatschappelijke thema's.

Helft wil maatschappelijke activiteit vergroten

De helft van de verenigingen heeft een maatschappelijke intentie. Deze verenigingen willen hun maatschappelijke rol uitbreiden door (extra) samen te gaan werken, betrokken te raken bij projecten of in te zetten op maatschappelijke thema's.

6.3 Vitaliteit

Drie op de tien verenigingen zijn vitaal

31 procent van de verenigingen in dit onderzoek is vitaal. Deze verenigingen scoren voldoende of goed op organisatiekracht én maatschappelijke oriëntatie. Dit zijn vooral buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie.

Een op de zes is kwetsbaar

Een op de zes verenigingen is kwetsbaar. Deze verenigingen scoren op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat. Het zijn met name binnensportverenigingen die als kwetsbaar te beschouwen zijn.

Een derde is krachtig

Een op de drie verenigingen heeft de organisatie van het (sport)aanbod op orde, maar is nog nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Dit zijn de krachtige verenigingen. Door meer oog te hebben voor de maatschappelijke rol van een sportvereniging kunnen deze verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

Een op de vijf is maatschappelijk

Een vijfde van de verenigingen is te beschouwen als maatschappelijk. Deze verenigingen zijn maatschappelijk betrokken, maar hebben moeite met het organiseren van het (sport)aanbod. Als de organisatiekracht van de verenigingen verbetert, kunnen deze verenigingen doorgroeien tot vitale verenigingen.

6.4 Sportakkoord

Verenigingen zien meerwaarde van diversiteit

Vier op de vijf sportverenigingen zien de meerwaarde van een divers ledenbestand en kader (80%). De helft is tevreden over de mate waarin vertegenwoordiging van verschillende groepen leden op dit moment aanwezig is (49%). Ruim de helft van de verenigingen houdt rekening met diversiteit bij de werving van het kader (59%).

Verenigingen besteden aandacht aan beweegvaardigheden

De meeste verenigingen met jeugdleden werken met een leeftijdsafhankelijke aanpak bij activiteiten (93%). Twee derde besteedt bij jonge kinderen aandacht aan de ontwikkeling van de beweegvaardigheid (70%). Er is nog winst te behalen door meer samen te werken met ouders en scholen.

Bijna alle verenigingen nemen maatregelen voor een veilige sportomgeving

Op één vereniging na nemen alle verenigingen maatregelen voor een veilige sportomgeving. De helft voldoet aan alle vier de basiseisen van NOC*NSF (49%). Een kwart beschikt over beleid op drie van de vier pijlers (27%).

Helft heeft al duurzaamheidsmaatregelen genomen

De helft van de sportverenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine heeft in de afgelopen jaren al geïnvesteerd in energiebesparing of duurzame energieopwekking (50%). Een op de vijf is van plan de komende drie jaar (extra) investeringen te doen (20%).

6.5 Aanbevelingen

Onderzoek de beschikbaarheidsknelpunten nader

Voor het criterium accommodatie is het grootste knelpunt de beschikbaarheid van de sportaccommodaties. Slechts een op de drie verenigingen (34%) geeft aan gebruik te kunnen maken van de sportaccommodatie op alle gewenste momenten en conform behoefte. Een kwart (27%) ervaart een (zeer) groot probleem met de beschikbaarheid.

Het is van belang nader uit te zoeken wat de grondslag van dit probleem is. Is er vooral een gebrek aan ruimte op piekmomenten, wanneer alle verenigingen het liefst willen huren (bv. doordeweekse avonden)? Of is de capaciteit ook op 'rustige' momenten niet voldoende om in de behoefte te voorzien?

In het eerste geval kan inzetten op betere spreiding over drukke en rustige periodes helpen bij het terugdringen van het probleem.

Waak voor overschatting van de financiën

De helft van de verenigingen scoort onvoldoende of matig op het criterium financiën (49%). Toch geven maar twee verenigingen aan een zorgwekkende of minder gezonde financiële situatie te hebben. Dit kan erop duiden dat een deel van de verenigingen in dit onderzoek de eigen financiële situatie rooskleuriger voor zich ziet dan deze daadwerkelijk is.

Hoewel de meeste verenigingen jaarlijks aan alle verplichtingen kunnen voldoen, heeft maar twee op de vijf ruimte voor onverwachte uitgaven. Bij tegenslagen moeten deze verenigingen direct op hun reserves interen. Door verenigingen te ondersteunen bij het opstellen van begrotingen en het belang van reserves te benadrukken, kan men verenigingen behoeden voor problemen.

Ondersteun verenigingen bij het opstellen van vrijwilligersbeleid

Het werven en behouden van vrijwilligers vormt voor de helft van de verenigingen in dit onderzoek een (zeer) groot probleem (47%). Veel verenigingen zijn op zoek naar vrijwilligers. Dit zijn verenigingen die een tekort aan vrijwilligers hebben en verenigingen die hun bestand aan willen vullen.

Opvallend is dat maar een op de vijf verenigingen (20%) beleid heeft voor de werving en het behoud van vrijwilligers. Door verenigingen te ondersteunen bij het opstellen van dergelijk beleid, krijgen verenigingen handvatten om nieuwe vrijwilligers aan te trekken en het verloop te beperken.

Stimuleer samenwerking

De meeste verenigingen werken al samen met andere organisaties (90%) en/of zijn betrokken bij projecten of regelingen (83%). Toch zijn er nog mogelijkheden voor de gemeente om de betrokkenheid van verenigingen uit te breiden. Een op de zes verenigingen (17%) werkt nog niet samen met de gemeente, maar zou dit wel graag

willen. Daarnaast hebben twee op de vijf verenigingen (39%) interesse in verenigingsondersteuning die de gemeente biedt.

Een andere mogelijkheid om de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen te vergroten is inzetten op leefbaarheid. Momenteel voert slechts 7 procent van de verenigingen activiteiten uit op dit thema, maar twee op de vijf hebben hier interesse in op lange of korte termijn (beide 20%). Daarnaast wil een op de drie verenigingen buurtbewoners beter betrekken (35%).

Door projecten of regelingen op te starten die zich op dit thema richten, kan de gemeente de sportverenigingen helpen om hun intenties te verwezenlijken.

Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijke activiteit maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (≥ 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Responsoverzicht

Tabel B2.1

Responsanalyse sportverenigingen Amsterdam naar type sport

(excl. voetbalverenigingen)

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	204	50%	25	61%
Buitensport	153	37%	10	24%
Beide	54	13%	6	15%
Totaal	411	100%	41	100%

Bron: Op basis van gegevens van de gemeente Amsterdam.

Tabel B2.2

Responsanalyse sportverenigingen Amsterdam naar stadsdeel

(excl. voetbalverenigingen)

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Centrum	10	2%	1	2%
Noord	51	12%	6	15%
Oost	97	24%	6	15%
Zuidoost	41	10%	7	17%
Zuid	91	22%	6	15%
West	34	8%	4	10%
Nieuw-West	63	15%	7	17%
Weesp	24	6%	4	10%
Totaal	411	100%	41	100%

Bron: Op basis van gegevens van de gemeente Amsterdam.

Niels Meulenbroeks
n.meulenbroeks@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl